

**A Kúria
Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Jogi Irodájának
Hírlevele**

2013. november 30.
IV. évfolyam 11. szám

EURÓPAI UNIÓS JOGI KÖZLEMÉNYEK.....3

KÖZZÉTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMEK.....	3
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	3
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	3
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK.....	4
POLGÁRI ÜGYSZAK.....	6
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	7
ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT HATÁROZATOK.....	9
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	9
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	10
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK.....	10
POLGÁRI ÜGYSZAK.....	10
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	10
EGYÉB, MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÜGYEK AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ELŐTT.....	11
A KÚRIA UNIÓS JOGI TÁRGYÚ HATÁROZATAI.....	11
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	11
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	11
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK.....	11
POLGÁRI ÜGYSZAK.....	12
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	14

EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK.....32

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÍTÉLETEI.....	32
AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK KIEMELTEN FONTOS ÍTÉLETEI.....	33
A KÚRIA EMBERI JOGI VONATKOZÁSÚ HATÁROZATAI.....	44
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	44
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	46
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK.....	47
POLGÁRI ÜGYSZAK.....	47
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	48

Európai uniós jogi közlemények

Közzétett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú kérelmet.

Gazdasági ügyszak

31. A Landgericht Dortmund (Németország) által 2013. június 26-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-352/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. a) Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 6. cikkének 1. pontját, hogy olyan eljárás esetén, amelyben a bíróság államában székhellyel rendelkező alperessel, és a más uniós tagállamokban székhellyel rendelkező további alperesekkel szemben közösen terjesztenek elő tájékoztatás és kártérítés iránti igényt az EK 81. cikknek/EUMSZ 101. cikknek és az EGT-megállapodás 53. cikkének az Európai Bizottság által megállapított, több tagállamban, az alperesek különböző helyszíneken és időpontokban elkövetett cselekményeivel megvalósult, egységes és folyamatos megsértése miatt, akkor az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni?

b) Ennek során figyelembe kell-e venni azt, ha a bíróság államában székhellyel rendelkező alperessel szemben előterjesztett keresetet — a többi alperesnek való kézbesítést követően, ám a keresetre való válaszadás bíróság által meghatározott határidejének eltelte előtt, valamint az első tárgyalás kezdete előtt — visszavonják?

2. Úgy kell-e értelmezni a 44/2001/EK rendelet 5. cikkének 3. pontját, hogy olyan eljárás esetén, amelyben a különböző uniós tagállamokban székhellyel rendelkező alperesekkel szemben közösen terjesztenek elő tájékoztatás és kártérítés iránti igényt az EK 81. cikknek/EUMSZ 101. cikknek és az EGT-megállapodás 53. cikkének az Európai Bizottság által megállapított, több tagállamban, az alperesek különböző helyszíneken és időpontokban elkövetett cselekményeivel megvalósult, egységes és folyamatos megsértése miatt, akkor a káresemény valamennyi alperes vonatkozásában, és valamennyi érvényesíteni kívánt kár, vagy az összkár tekintetében abban a tagállamban következik be, ahol meghozták és végrehajtották a kartell-megállapodásokat?

3. Az EK 81. cikk/EUMSZ 101. cikk és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti kartelltilalomba ütköző jogsértés miatt előterjesztett kártérítés iránti kereset esetén a kartelltilalom uniós jogban előírt hatékony érvényesítése megengedi-e a szállítási szerződésekben szereplő választottbírósági és joghatósági kikötések figyelembe vételét akkor, ha ez a 44/2001/EK rendelet 5. cikkének 3. pontja, és/vagy 6. cikkének 1. pontja szerint joghatósággal rendelkező bíróságtól való eltéréshez vezet valamennyi alperes tekintetében, és/vagy az érvényesíteni kívánt igények összessége vagy egy része tekintetében?

32. A Tribunal d'instance d'Orléans (Franciaország) által 2013. augusztus 12-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-449/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Úgy kell-e értelmezni a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet, hogy a hitelező köteles bizonyítani az őt az irányelvet átültető nemzeti jog alapján terhelő kötelezettségek megfelelő és teljes körű teljesítését egy hitelmegállapodás létrehozásával és teljesítésével összefüggésben?

2. Ellentétes-e a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel az, ha a hitelező az irányelvet átültető nemzeti jog alapján fennálló kötelezettségeinek megfelelő és teljes körű teljesítését kizárólag a hitelező által kiállított, és az adósnak átadott dokumentumok által alá nem támasztott, a hitelmegállapodásokba foglalt szabványzáradékkal bizonyítja, amellyel a fogyasztó elismeri a hitelező kötelezettségeinek teljesítését?

3. Úgy kell-e értelmezni a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. cikkét, hogy azzal ellentétes, ha a hitelező a hitelképesség vizsgálatára vonatkozó kötelezettség teljesítését kizárólag a fogyasztó által előadott információkra támaszkodva végzi el, anélkül hogy ezeket az információkat más bizonyítékok útján ténylegesen ellenőrizte volna?

4.

— Úgy kell-e értelmezni a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkének (6) bekezdését, hogy a hitelező nem adhat megfelelő felvilágosítást a fogyasztónak, ha előzetesen nem vizsgálta meg anyagi helyzetét és igényeit?

— Úgy kell-e értelmezni a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelv 5. cikkének (6) bekezdését, hogy azzal ellentétes, ha a fogyasztónak nyújtott megfelelő felvilágosítás kizárólag a hitelmegállapodásban szereplő szerződéses, konkrét dokumentum által nem bizonyított információkból származik?

Munkaügyi ügyszak

55. A Curtea de Apel Cluj (Románia) által 2013. július 16-án és 2013. július 31-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (C-401/13. és C-432/13. sz. ügy)¹

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni az 1408/71/EGK rendelet 7. cikke (2) bekezdése c) pontjának rendelkezéseit, hogy ezek hatálya alá tartozik két tagállam által a rendelet alkalmazhatóságának időpontja által kötött olyan kétoldalú megállapodás, amelynek alapján e két tagállam annak ellenében szünteti meg az egyik tagállam által a másik tagállam azon állampolgárai számára fizetendő társadalombiztosítási szolgáltatásokra vonatkozó kötelezettséget, akik az első tagállam területén politikai menekült jogállást szereztek, majd hazatelepültek a második tagállamba, hogy az első tagállam átalányösszeget fizet a nyugdíjak kifizetése és azon időszak fedezete céljából, amelynek során az első tagállamban társadalombiztosítási járulékot fizettek?

¹ A megjelölt ügyekben feltett kérdések szó szerint megegyeznek.

56. A Corte suprema di cassazione (Olaszország) által 2013. július 17-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-407/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Alkalmazhatóak-e a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött — az 1999/70/EK irányelv mellékletét képező — keretmegállapodás szakaszai a hajózással összefüggő munkaviszonyokra, és különösen a 2. szakasz 1. pontja vonatkozik-e a naponta közlekedő komphajókon határozott időre foglalkoztatott munkavállalókra?
2. Az 1999/70/EK irányelv mellékletét képező keretmegállapodással és különösen a 3. szakasz 1. pontjával ellentétes-e az a nemzeti szabályozás, amely a szerződés „időtartamáról” és nem „határozott időről” rendelkezik (a hajózásról szóló törvénykönyv 332. cikke), és összeegyeztethető-e az említett irányelvvel a szerződés időtartama végső időpontja oly módon történő megjelölésének előírása, hogy az biztosan bekövetkezik („legfeljebb 78 nap”), de bizonytalan, hogy mikor?
3. Az 1999/70/EK irányelv mellékletét képező keretmegállapodással és különösen a 3. szakasz 1. pontjával ellentétes-e az a nemzeti szabályozás (a hajózásról szóló törvénykönyv 325., 326. és 332. cikke), amely a határozott idejű munkaszerződés objektív indokaként csupán a teljesítendő utazást vagy utazásokat jelölte meg, és ily módon lényegében a szerződés tárgya (szolgáltatás) megegyezik annak indokával (a határozott időre szóló szerződéskötés indoka)?
4. Az 1999/70/EK irányelv mellékletét képező keretmegállapodással ellentétes-e az a nemzeti szabályozás (a jelen ügyben a hajózásról szóló törvénykönyv rendelkezései), amely az egymást követő, határozott időre létrejött munkaszerződések alkalmazása esetén (amely az 5. szakasz értelmében visszaélésnek minősül) kizárja, hogy azok határozatlan ideig tartó munkaviszonnyá alakuljanak át (a hajózásról szóló törvénykönyv 326. cikkében foglalt rendelkezés kizárólag arra az esetre írja ezt elő, ha a munkavállaló megszakítás nélkül több, mint egy évig áll alkalmazásban, valamint ha a szerződés megszűnése és az új szerződés megkötése között kevesebb, mint hatvan nap telik el)?

57. A Corte costituzionale (Olaszország) által 2013. július 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-418/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Az 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletében szereplő, az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletében szereplő, az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodás 5. szakaszának 1. pontját akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az 1999. május 3-i 124. sz. törvény (Az iskolai személyzetre vonatkozó sürgős rendelkezések elfogadásáról) 4. cikke (1) bekezdése utolsó mondatának és (11) bekezdésének alkalmazása, amelyek, miután azon álláshelyek éves helyettesítéseinek ellátását szabályozzák, amelyek „ténylegesen betöltetlenek és szabadnak bizonyulnak december 31-éig, akként rendelkeznek, hogy az éves helyettesítések ellátására” az állandó tanári személyzet felvételére irányuló pályázati eljárás lezárulásáig kerül sor — amely rendelkezés lehetővé teszi határozott idejű szerződések alkalmazását a versenyvizsgák lezárulása pontos idejének megjelölése és a kártérítéshez való jog előírása nélkül?
2. Az 1999. június 28-i 1999/70/EK irányelv 5. szakasza 1. pontjának értelmében vett objektív okoknak tekinthetők-e az olasz oktatási rendszer szervezetéből következő, fent bemutatott igények, és ekként azok az Európai Unió jogával összeegyeztethetővé teszik-e az olasz szabályozáshoz hasonló olyan szabályozást, amely az iskolai személyzet határozott időre történő felvétele tekintetében nem rendelkezik a kártérítéshez való jogról?

67. A Bundespatentgericht (Németország) által 2013. július 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-420/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy az ezen rendelkezés értelmében vett szolgáltatás alatt a szolgáltatások kiskereskedelmét is érteni kell?

2. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

a) A szolgáltatások pontos meghatározásához elegendő megadni

aa) pusztán általánosságban a szolgáltatási területet vagy az általános kifejezéseket,

bb) pusztán az osztály(-oka)-t, vagy

cc) minden egyes szolgáltatást?

b) Ezek az adatok részt vesznek a bejelentés napjának meghatározásában, vagy lehetőség van cserére vagy kiegészítésre az általános kifejezések vagy osztályok megadása során?

3. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatási védjegy által biztosított védelem kiterjed a kiskereskedő által személyesen nyújtott szolgáltatásokra is?

68. A Bundespatentgericht (Németország) által 2013. július 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-421/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy a védjegyoltalomban részesíthető áru „csomagolásának” fogalma alá tartozik az a megjelenítés is, amelyben a szolgáltatás megtestesül?

2. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét és 3. cikkének (1) bekezdését, hogy védjegyoltalomban részesíthető az a megjelölés, amely megfelel annak a megjelenítésnek, amelyben a szolgáltatás megtestesül?

3. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy a grafikai ábrázolhatóság követelménye önmagában az ábrázolással vagy csak olyan kiegészítéssel teljesül, mint például a megjelenítés leírása vagy az abszolút méretek mértékegységben vagy a relatív méretek arányszámokkal megadva?

4. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatási védjegy hatálya a kiskereskedő által előállított árukra is kiterjed?

69. A Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Egyesült Királyság) által 2013. augusztus 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-436/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: angol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Amennyiben szülői felelősségre vonatkozó ügyekben valamely tagállami bíróság joghatóságáról a tanácsi rendelet 12. cikkének (3) bekezdése alapján megállapodnak, a joghatóságról való megállapodás az adott eljárásban a jogerős ítélet meghozataláig marad hatályban, vagy a jogerős ítélet meghozatalát követően is hatályban marad?

2. A tanácsi rendelet 15. cikke alapján valamely tagállami bíróság dönthet-e a joghatóság áttételéről, amennyiben nincs folyamatban a gyermekre vonatkozó eljárás?

70. A Handelsgericht Wien (Ausztria) által 2013. augusztus 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-441/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 5. cikkének 3. pontját, hogy olyan jogvitában, amelynek tárgya a szerzői jogi szomszédos jogok állítólagos megsértése azáltal, hogy egy fényképet olyan weboldalon tettek elérhetővé, amelyet egy attól eltérő tagállam legfelső szintű tartományneve alatt működtetnek, mint amelyben a jogosult lakóhellyel rendelkezik, a joghatóság csak

— azon tagállamban áll fenn, amelyben az állítólagos jogsértő székhellyel rendelkezik; valamint

— azon tagállam(ok)ban, amely(ek)re a weboldal annak tartalmánál fogva irányul?

Közigazgatási ügyszak

188. A Kúria (Magyarország) által 2013. június 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-337/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. A 2010. december 31-ig hatályos általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 77. § (1) és (2) bekezdései összeegyeztethető szabályozást tartalmaznak-e a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, a Tanács 2006/112/EK irányelve (a továbbiakban: HÉA irányelv) 90. cikk (1) bekezdésében szabályozottakkal, vagyis a nemzeti áfa törvény tartalmazza-e valamennyi ott felsorolt adóalapot csökkentő esetet?

2. Amennyiben nem, nemzeti szabályozás híján jogosult-e az adózó az adósemlegesség és arányosság elvei alapján a HÉA irányelv 90. cikk (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel adócsökkentésre, amikor az ügylet teljesítését követően az ellenértéket nem kapta meg?

3. Amennyiben a 90. cikk (1) bekezdése közvetlenül hatályosul, az adózó milyen feltételek megvalósulása esetén élhet az adócsökkentés lehetőségével? Elegendő-e a helyesbítő számla kiállítása és a vevő részére történő megküldése, vagy annak igazolása is szükséges, hogy a termék ténylegesen visszakerült a tulajdonába, birtokába?

4. A harmadik kérdésre adott nemleges válasz esetén a közösségi jog alapján köteles-e a tagállam megtéríteni az adózó azon kárát, amely abból származik, hogy a tagállam nem tett eleget harmonizációs kötelezettségének, ezáltal az adózó nem élhetett az adócsökkentési lehetőségével?

5. Értelmezhető-e a 90. cikk (2) bekezdése akként, hogy a tagállamoknak lehetőségük van a teljes vagy részleges nem fizetés esetén az adóalap csökkentésétől eltekinteni, ha igen, erről kifejezetten a tagállami jogszabálynak tiltó formában kell rendelkeznie vagy szabályozás hiánya ugyanilyen joghatást vált ki?

189. A Naczelny Sąd Administracyjny (Lengyelország) által 2013. július 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-370/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lengyel

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. cikkét, amely az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés tilalmáról rendelkezik, hogy tilos kizárni — mint azt a Lengyel Köztársaság jelenlegi határain kívül hátrahagyott ingatlanért járó jóvátétel iránti igényről szóló, 2005. július 8-i törvény 2. cikkének 2. pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (3) bekezdése előírja — a lengyel állam jelenlegi határain kívül hátrahagyott ingatlanok tulajdonosának valamely örökösét a jóvátételre jogosultak köréből, ha ez az örökös nem rendelkezik lengyel állampolgársággal?

190. A Kúria (Magyarország) által 2013. július 8-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-388/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Úgy kell-e értelmezni a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) 5. cikkét, hogy az említett irányelv 5. cikkének (4) bekezdése értelmében vett megtévesztő gyakorlatok esetében nincs lehetőség az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti kritériumok külön vizsgálatára?

2. Kereskedelmi gyakorlatnak tekinthető-e egyetlen fogyasztóval szembeni valótlan információközlés a fenti irányelv tükrében?

191. A Schleswig Holsteinisches Obergerverwaltungsgericht (Németország) által 2013. július 25-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-422/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Akkor is a 2009. január 19-i 73/2009/EK tanácsi rendelet 34. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti mezőgazdasági területről van szó, ha mezőgazdasági célokra (juhtartás céljából való legeltetés) is használják ugyan, ám e terület egy utógondozással érintett hulladéklerakó fedőrétegét alkotja?

192. A Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litvánia) által 2013. július 25-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-423/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: litván

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 34. cikkét, illetve a 2004/22/EK irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy az tiltja azt olyan nemzeti szabályozást és gyakorlatot, amely szerint a 2004/22/EK irányelv valamennyi követelményét teljesítő és távoli (telemetrikus) adattovábbító eszközhöz csatlakoztatott melegvízmérő mérőrendszernek minősül, és az utóbbi körülmény miatt e melegvízmérő nem használható rendeltetészerűen addig, amíg a mérő és a távoli (telemetrikus) adattovábbító eszköz által együttesen alkotott rendszer mérésügyi ellenőrzését el nem végezték?

193. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2013. július 26-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-428/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Ellentétes-e az 1995. december 27-i 95/59/EK irányelv 8. cikkének (2) bekezdésével és a 2011. június 21-i 2011/64/EU irányelv 7. cikkének (2) bekezdésével — amely rendelkezések előírják, hogy a tételes jövedéki adó összegén túl a százalékos és az ad valorem jövedéki adónak is minden cigaretta esetén egyformának kell lennie — az olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint amilyen az 1995. október 26-i 504. sz. törvényerejű rendelet 39g. cikkének (4) bekezdése (amint azt a 2010. július 30-i 122. sz. törvénnyel módosított és törvénnyé alakított, 2010. május 31-i 78. sz. rendelet törvény 55. cikke (2a) bekezdésének [c]) pontja módosította), amely rögzíti, hogy a legkeresettebb árkategóriába tartozó cigaretta áránál alacsonyabb árú cigarettát terhelő jövedéki adó az alapösszeg 115 %-a, és így a jövedéki adót az alacsonyabb árú cigaretták esetében fix tételes minimumadókulcs és nem a cigaretták valamennyi árkategóriájára vonatkozó minimumadó-összeg előírásával határozza meg, amint azt a 95/59/EK irányelv 16. cikkének (7) bekezdése, valamint a 2011/64/EU irányelv 14. cikkének (2) bekezdése előírja?

194. A Conseil d'État (Franciaország) által 2013. augusztus 7-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-446/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

A (77/388/EGK) hatodik irányelvnek a Közösségen belüli termékbeszerzés teljesítési helyének meghatározását lehetővé tévő rendelkezései alapján az olyan termékértékesítést, amelyet valamely társaság az Európai Unió másik országában letelepedett ügyfél részére teljesít azt követően, hogy a terméket az eladó megbízásából egy másik társaság az ügyfél székhelye szerinti országban található telephelyén feldolgozta, az eladó székhelye és a végső címzett székhelye szerinti országok közötti beszerzésnek kell tekinteni, vagy pedig — a feldolgozás telephelye alapján — a címzett székhelye szerinti országban teljesített termékértékesítésnek?

195. A Tribunal de première instance de Bruxelles (Belgium) által 2013. augusztus 13-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-454/13. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások engedélyezéséről szóló, 2002. március 7-i 2002/20/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [(Engedélyezési irányelv)] 12. és 13. cikkét, hogy azokkal ellentétes az, hogy valamely nemzeti hatóság vagy önkormányzat szabályozása az állami vagy magántulajdonú ingatlanon létesített, az általános felhatalmazás hatálya alá tartozó tevékenységek folytatása keretében használt mobil távközlési infrastruktúrákra költségvetési célból adót vessen ki?

Előzetes döntéshozatal tárgyában közzétett határozatok

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú határozatot.

Gazdasági ügyszak

23. A Bíróság negyedik tanácsa elnökének 2013. július 10-i végzése (a Tribunalul Giurgiu előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-123/12. sz. ügy)²

A Bíróság negyedik tanácsának elnöke elrendelte az ügy törlését.

Munkaügyi ügyszak

32. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2013. július 11-i végzése (Curtea de Apel Bacău (Románia) előzetes döntéshozatal iránti kérelme) — Elena Luca kontra Casa de Asigurări de Sănătate Bacău (C-430/12. sz. ügy)³

Az EK 49. cikk, valamint a szociális biztonsági rendszereknek a közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendeletnek a legutóbb a 2008. június 17-i 592/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel módosított és naprakésszé tett szövegének 22. cikkével főszabály szerint nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely egy másik tagállamban nyújtott kórházi ellátás teljes költségének viselését előzetes engedélyhez köti. Ugyanezen cikkekkel ellentétes azonban az ilyen szabályozás olyan értelmezése, amely minden esetben kizárja azt, hogy az illetékes intézmény viselje az előzetes engedély nélkül nyújtott ilyen ellátások teljes költségét.

Amennyiben a más tagállamban nyújtott kórházi ellátások biztosított által kifizetett költségeinek megtérítését kizárólag az előzetes engedély hiánya miatt utasították el, és az elutasítás az adott körülményekre tekintettel nem megalapozott, ezen ellátási költségeket az illetékes intézménynek meg kell térítenie a biztosított részére az e tagállam jogszabályaiban meghatározott mértékig. Amennyiben ezen összeg alacsonyabb, mint ami a lakóhely szerinti tagállamban nyújtott kórházi ellátás esetén ez utóbbi tagállam hatályos jogszabályainak alkalmazásából következne, az illetékes intézménynek a két összeg közötti különbségnek megfelelő többletmegtérítést kell nyújtania a ténylegesen felmerült költségek erejéig.

Amennyiben az ilyen elutasítás megalapozott, a biztosított az EK 49. cikke alapján a kórházi ellátások költségeinek megtérítésére csupán a reá vonatkozó egészségbiztosítási rendszer által biztosított mértékben tarthat igényt.

Polgári ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú határozatot.

Közigazgatási ügyszak

143. A Bíróság (második tanács) 2013. július 4-i végzése (Administrativen sad Veliko Tarnovo (Bulgária) előzetes döntéshozatal iránti kérelme) — Menidzherski biznes reshenia OOD kontra Direktor na Direktsia „Obzhalvane i upravlentie na izpalnenieto” — Veliko Tarnovo pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za prihodite (C-572/11. sz. ügy)⁴

A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 168. cikkének a) pontját és 203. cikkét, valamint az adósemlenség és a bizalomvédelem elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha a számla címzettjétől megtagadják az e számlán feltüntetett hozzáadottérték-adó levonását, ha a számlával érintett ügyletek ténylegesen nem kerültek

² A kérdést I. Hírlevél III. évf. 6. sz., Gazdasági ügyszak, 3. szám alatt.

³ A kérdést I. Hírlevél IV. évf. 1. sz., Munkaügyi ügyszak, 1. szám alatt.

⁴ A kérdést I. Hírlevél III. évf. 2. sz., Közigazgatási ügyszak, 26. szám alatt.

teljesítésre, és ugyanígy, ha elhárították az adóbevétel-kiesés veszélyét, mivel az említett számla kibocsátója megfizette az azon szereplő hozzáadottérték-adót. A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a bizonyítékok felvételére vonatkozó nemzeti szabályok szerint átfogóan értékelje az elé terjesztett jogvita valamennyi tényállási elemét és ténybeli körülményét annak megállapítása érdekében, hogy az alapügyben szereplő számlákkal érintett ügyletek esetében ez az eset áll-e fenn.

144. A Bíróság elnökének 2013. július 15-i végzése (a Cour constitutionnelle (Belgium) előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-99/13. sz. ügy)⁵

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

Egyéb, magyar vonatkozású ügyek az Európai Bíróság előtt

XXIII. A Törvényszék 2013. szeptember 12-i ítélete — Olaszország kontra Bizottság (T-126/09. sz. ügy)

1. *A Törvényszék az Európai Unió Hivatalos Lapjának 2009. január 14-i számában angol, francia és német nyelven közzétett, a közegészségügy, az élelmiszerbiztonság (szakpolitika és jogalkotás) illetve az élelmiszerbiztonság (audit, felügyelet és értékelés) területén bolgár, ciprusi, cseh, észt, lengyel, lett, litván, magyar, máltai, román, szlovák, vagy szlovén állampolgárságú tisztviselők (AD 5) felvétele céljából tartaléklista létrehozására irányuló EPSO/ AD/144/09, EPSO/AD/145/09 illetve EPSO/AD/146/09 nyílt versenyvizsga kiírást megsemmisíti.*

2. *Az Olasz Köztársaság és az Európai Bizottság maguk viselik saját költségeiket.*

A Kúria uniós jogi tárgyú határozatai

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Gazdasági ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Munkaügyi ügyszak

Mfv.II.10.845/2012/4.; Mfv.II.10.139/2013/9.

Az utazó munkavállaló vezetési szünete - eltérő megállapodás vagy rendelkezés hiányában - nem része a munkaidőnek.

A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88/EK Irányelv munkaidő-fogalma ugyan magában foglalja a rendelkezésre állási időt, ugyanakkor a díjazásra és annak mértékére nézve rendelkezést nem tartalmaz. A perbeli esetben az pedig nem volt vitatott, hogy a kiállási idők - a vezetési szünetek kivételével - pihenőidőnek nem minősülhetnek.

Az Európai Parlament és a Tanács 2006. március 15-ei, 2007. április 11-től hatályos 561/2006/EK rendelete, amely hatályon kívül helyezte a 3820/85/EGK rendeletet, 15. cikkében kimondta, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a 3. cikk a) pontjában szereplő járművek vezetőire (menetrend szerinti személyszállítási szolgáltatást végző járművek, ha a kérdéses menetrend szerinti szolgáltatás 50 km-t meg nem haladó útszakaszon történik) a nemzeti szabályozás vonatkozzon, mely megfelelő védelmet nyújt a megengedett vezetési idők és kötelező szünetek, illetve pihenőidők tekintetében. Ennek eredményeként beemelték 2008. január 1-től a Kkt-be a 18/K. §-t, amely egy keret szabályozás,

5 A kérdést I. Hírlevél IV. évf. 6. sz., Közigazgatási ügyszak, 95. szám alatt.

de az Mt. 117/A. § (1) bekezdés c) pontja lehetővé tette a KSZ részére az eltérő szabályozást. Következésképp az 50 km-t meghaladó munkavégzés esetén a teljes perbeli időszakra, míg az 50 km alatti fordák tekintetében 2008. január 1-től irányadónak kell tekinteni a Kkt. 18/B. § b) pontjában foglalt rendelkezésre állási idő fogalmát, amely megfelel a 2002/15/EK Irányelv szerinti készenléti idő fogalomnak. Eszerint ennek minősül minden olyan idő, amely nem minősül munkaidőnek és pihenőidőnek és amely során a munkavállalónak nem kell a munkahelyén tartózkodnia, de készen kell állnia a jármű vezetésének megkezdésére, folytatására, illetve egyéb munka elvégzésére.

Az irányadó tényállás szerint az alperes Kollektív Szerződése 2007. június 1-jét megelőzően a munkaközi szüneteket munkaidőként ismerte el, míg az ezt követő időszakban nem. Erre törvényi lehetőség volt, mert az Mt. alkalmazásában az Mt. 117. § (1) bekezdés a) pontja értelmében eltérő rendelkezés, vagy megállapodás hiányában a munkaidőbe a munkaközi szünet időtartama -a készenléti jellegű munkakör kivételével -nem számít be. Az Mt. a munkaközi szünetet a pihenőidő címszó alatt szabályozza. Annak lényegi tartalma szerint eltérő rendelkezés, vagy megállapodás hiányában -azt munkaidőben, a munkavégzés megszakításával kell biztosítani és nem része a munkaidőnek.

A 2002/15/EK Irányelv 5. cikkében szabályozott „szünetek,” illetve a 2007. június 1-től peresített időszakra irányadó 561/2006/EK rendelet 4. cikk d) pontja szerinti „szünet,” f) pontja szerinti pihenő,” a 7. cikkben előírt szünet tartalma szerint munkaközi szünetnek minősül. A 7. cikk rendelkezése szerint ugyanis 4,5 óra vezetési időszak letelte után a járművezetőnek legalább 45 perces megszakítás nélküli szünetet kell tartania, kivéve, ha pihenőidőt tart. Ez a szünet felcserélhető egy legalább 15 perces szünettel, amelyet egy legalább 30 perces szünetnek kell követnie, elosztva e szüneteket oly módon, hogy megfeleljenek az (1) bekezdés rendelkezéseinek. A 11. cikk szerint pedig a rendelet lehetővé tette, hogy a tagállamok a meghatározottnál hosszabb minimum szüneteket és pihenőidőt írjanak elő a kizárólag a saját területükön folytatott közúti szállítási munkák esetében.

Az 561/2006/EK rendelet 4. cikk d) pontja kizárja, hogy az utazó munkavállaló a szünet alatt bármilyen munkát végezhesen, ezért fogalmilag kizárt, hogy a vezetési szünet a munkaidő része legyen, amit a 2002/15/EK irányelv 3. cikk 2. pont (2) bekezdése deklaráltnan ki is mondott. A Kkt. 18/B. § a) pontja értelmében sem minősül munkaidőnek a vezetési szünet.

Az Irányelvek -az uniós rendeletek hatályától eltérően -közvetlenül gazdasági társasággal szemben nem alkalmazhatóak, azok kizárólag a tagállammal szemben érvényesülnek és közvetlenül nem hatnak ki a felek jogviszonyára. Az eljáró bíróságok az előbbiekből kifejtettek szerint helytállóan értelmezték az irányadó közösségi jogot és a perben alkalmazott magyar jogszabályok azzal nem állnak ellentétben, ezért az Európai Bíróság előzetes döntését igénylő kérdés a perben nem merült fel.

Polgári ügyszak

3/2013. PJE határozat

Fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételen, vagy egyedileg meg nem tárgyalt feltételen alapuló választottbírói kikötés tisztességtelen. A bíróság e kikötés tisztességtelenségét hivatalból köteles észlelni, de annak semmisségét csak akkor állapíthatja meg, ha a fogyasztó - a bíróság felhívására - arra hivatkozik.

Pfv.I.20.759/2013/7.

A horvátországi ingatlan tulajdonjogának bejegyzéséhez szükséges jognyilatkozat bírói ítélettel történő pótlására indított perben a magyar bíróságnak nincsen joghatósága. Az említett perben a keresettel érvényesíteni kívánt igény nem dologi jellegű, ezért nem a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. tvr. 62/C. § a) pontja, hanem a tvr. 62/C.§ h) pontja zárja ki a magyar bíróság joghatóságát.

A Kúriának -a perben eljáró bíróságokhoz hasonlóan -abban a kérdésében kellett állást foglalnia, hogy az adott ügyben magyar bíróság rendelkezik-e joghatósággal.

Előre bocsátja a Kúria, hogy a joghatóság a legtágabb értelemben vett hatáskör: azt a kérdést dönti el, hogy valamely ügyben melyik állam hatósága vagy bírósága jogosult eljárni, s ekként a joghatóság eljárásjogi kérdés. Nemzetközi vonatkozású magánjogi jogviszonyokban a joghatóság kérdését (tehát valamely állam bíróságának vagy hatóságának eljárási lehetőségét) az állam belső joga szabályozza, de előfordul az is, hogy nemzetközi egyezmények biztosítanak joghatóságot. Minthogy a joghatóság kérdése közvetlenül érinti az állami szuverenitást, ezen belül az állam igazságszolgáltatási hatalmának terjedelmét, a joghatóság problematikája erősen kötődik mind az alkotmányjoghoz, mind pedig a nemzetközi joghoz.

Magyarországot illetően a joghatóságra vonatkozó szabályokat az Nmtvr. IX. Fejezete tartalmazza, amely megkülönböztet általános joghatóságot (az adott állam fórumai mely ügyekben járhatnak el akkor, ha a belső jog nem határoz meg egyéb speciális joghatósági szabályt és nem is zárja ki a joghatóságot), különös joghatóságot (ha a joghatóság nem kizárt és nem kizárólagos, melyek azok az ügyfajták, amelyekben az állam a saját fórumai előtti eljárást az általános joghatóság esetein kívül is lehetővé kívánja tenni), kizárólagos joghatóságot (melyek azok az ügyek, amelyekben elvben csak az adott állam fórumai járhatnak el), valamint kizárt joghatóságot (a kizárólagos joghatóság ellenpólusát).

A kizárólagos joghatóság esetén az állam általában amiatt kívánja fenntartani a saját szervei számára az eljárás lehetőségét, mert bizonyos ügycsoportokban az állam jogrendszeréhez való kapcsolódás igen szoros, esetleg jogpolitikai, jogbiztonsági szempontok szólnak amellett, hogy csak a saját hatóságok, bíróságok járhatnak el. Jogbiztonsági szempontok érvényesülnek a jogi személyek státuszát, jogi létezését érintő eljárásokban, illetőleg azokban az esetekben, amikor az állam szervei által hozott egyes aktusok érvényessége, továbbá a közhitelű nyilvántartásokba történt bejegyzések érvényessége kérdéses. Ugyanakkor kizárt joghatóság esetén az előbbieket szerint magyar bíróság vagy egyéb fórum eljárására nem kerülhet sor.

A Nmtvr-ben a kizárólagos joghatóság szabályait főként a 62/A.§ rendelkezései tartalmazzák, a kizárt joghatóság szabályait pedig a 62/C.§.

Abban helytálló a felperes felülvizsgálati érvelése, hogy a jelen perben az általa érvényesíteni kívánt igény nem tekinthető ingatlannal kapcsolatos dologi jogi igénynek. (Ezzel kapcsolatban a Kúria utal a BH2000.396. számon közzétett eseti döntésben kifejtettekre, amelyek szerint a vevő a tulajdonjog átruházását célzó, érvényes szerződés alapján nem szerez - el nem évülő - tulajdoni igényt, amely tulajdoni igény megszerzésével időbeli korlátozás nélkül kérhetné tulajdonjogának bejegyzését: a tulajdonátruházásra irányuló szerződés önmagában csak – elévülő – kötelmi jogcímet teremt a tulajdonjog bejegyzésére. Hasonló álláspontot foglalt el a Legfelsőbb Bíróság Pfv.I.23.151/1996/4., illetve a Kúria a Pfv.I.20.723/2012/4. számú határozatban.)

A tulajdonjog bejegyzéséhez szükséges jognyilatkozat (a magyar jogban: bejegyzési engedély) bírói ítélettel történő pótlására vonatkozó keresettel érvényesíteni kívánt igény nem dologi jogi jellegű, habár eldöntése (a jognyilatkozat pótlása esetén) kihat az ingatlan tulajdoni helyzetére.

Az adott esetben a magyar bíróság eljárását az Nmtvr. 62/C.§ h) pontjában foglalt rendelkezés zárja ki, amely szerint nem járhat el magyar bíróság vagy más hatóság jogoknak, tényeknek és adatoknak külföldön vezetett közhitelű nyilvántartásba történő bejegyzését érintő eljárásban.

Mivel a felperes által kezdeményezett eljárásnak - az alperes jognyilatkozata pótlásának - a kereset eredményessége esetén az lehet a következménye, hogy a horvátországi ingatlan-nyilvántartásba kell jogokat és adatokat bejegyezni, a jelen per a Nmtvr.62/C.§-ának h) pontja körébe tartozik, amely körben a magyar bíróság joghatósága kizárt.

Az előbbieken már említettek szerint mindezek magyarázata az, hogy alapvető jogbiztonsági szempontok indokolják: a közhitelű nyilvántartásokba (amilyen például az ingatlan-nyilvántartás is) történő bejegyzésekről az adott nyilvántartást vezető állam bíróságai (hatóságai) határozzanak a rájuk irányadó eljárási rend szerint.

A felülvizsgálati érveléssel ellentétben a perbe vitt igény elbírálása érdekében nem irányadó az Nmtvr. 59.§ (2) bekezdésében megfogalmazott különös joghatósági szabály sem, hiszen a különös joghatósági szabály kiegészítő jellegű norma, amely kizárt joghatóságot megfogalmazó szabállyal szemben nem alkalmazható.

Ugyancsak nem döntenek el a felperes számára kedvezően a joghatóság kérdését az Európai Unió Tanácsának (a továbbiakban: Tanács) a felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendeletei.

A Tanács 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelete a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai uniós szabály az adott ügyben a joghatóság kérdésének elbírálására nem alkalmazható, hiszen a rendelet 1. cikke rendelkezik az alkalmazási köréről, a rendelet hatályáról, azonban a felperes perbevitte igénye nem tartozik azon polgári ügyek csoportjába, amelyekre a rendelet hatálya kiterjed.

A felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a Tanács 2000. december 22-i, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK rendeletére (amelyet hatályon kívül helyezett a 2015. január 10-től alkalmazásra kerülő, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU rendelet). A 44/2001/EK. rendelet a jelen ügyben irányadó 22. cikkének 3. pontja szerint: a lakóhelyre való tekintet nélkül kizárólagos joghatósággal rendelkezik a bíróság az olyan eljárásra, amelynek tárgya közhiteles nyilvántartásba történő bejegyzés érvényessége, annak a tagállamnak a bíróságai, ahol a nyilvántartást vezetik; amely rendelkezés éppen a felperes felülvizsgálati érvelése ellen szól.

Pkk.V.24.909/2013/2

A felperes keresetét a V.-i Járásbíróság előtt terjesztette elő arra hivatkozással, hogy a perbeli kölcsönszerződést a v.-i fióknál kötötték meg.

A V.-i Járásbíróság végzésével illetékessége hiányát állapította meg, és elrendelte a keresetlevél áttételét a Sz.-i Járásbírósághoz. Végzése indokolása szerint a csatolt kölcsönszerződés XIV.5. pontja szerint a felek alávetették magukat a hitelező székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességének. Az alperes székhelye Sz., így az ügyre a Pp. 41. § (1), (3) és (5) bekezdése alapján a Sz.-i Járásbíróság rendelkezik illetékességgel.

A Sz.-i Járásbíróság a végzésével szintén illetékessége hiányát állapította meg, és elrendelte az iratok felterjesztését a Kúriához az eljáró bíróság kijelölése érdekében. Megállapította, hogy a felek között fogyasztói szerződés jött létre. Hivatkozott az Európai Unió Bíróságának több ítéletében (C-240/98., C-244/98. és C-243/08.) írt megállapításaira, a Tanács 93/13/EGK. irányelvében foglaltakra, valamint a Legfelsőbb Bíróság 2/2011. (XII. 12.) PK. vélemény 5/a., 5/b. pontjára és a Pp. 37. § (2) bekezdésére. Kifejtette, hogy a bíróság felhívására a felperes - utalva az alperes üzletszabályzatának XIV/5. pontjára - hivatkozott a lízingbeadó székhelye szerint illetékes Sz.-i Járásbíróság kizárólagos illetékességét kikötő feltétel tisztességtelenségére. Kérte a keresetlevél áttételét az ügyletkötés helye szerint illetékes V.-i Járásbírósághoz.

A Kúria a felmerült illetékességi összeütközés kérdésében a Sz.-i Járásbíróság álláspontjával értett egyet. E bíróság a helyesen felhívott jogszabályi rendelkezéseket pontosan idézte, és okszerű következtetéseket vont le, amikor illetékességének hiányát megállapította.

Közigazgatási ügyszak

Kfv.I.35.398/2012/7. ; Kfv.I.35.399/2012/5.

A mentesség igazolásának módja a közösségen belüli értékesítés esetén.

A Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria már több ítéletében kifejtette, hogy az Európai Unió Bírósága a Közösségen belüli áfa ügyekben, ahol legkevesebb két közösségi tagállam érintett, a belföldi értékesítésektől eltérően közelíti meg a levonási jog jogosultjának helyzetét. Ezekben az esetekben az adókijátszásban való aktív magatartás hiánya esetén is fennállhat az adózói felelősség. A Közösségen belüli termékértékesítés adómentessége megtagadható akkor, ha az érintett adózó nem tett meg minden tőle telhető ésszerű intézkedést annak érdekében, hogy elkerülje az adókijátszásban való

részvételt, amivel komoly bizonyítási teher kerül a termékek értékesítőire (Kfv.V.35.232/2010/4., Kfv.I.35.167/2011/9., Kfv.V.35.352/2011/6., Kfv.I.35.627/2011/5., Kfv.I.35.295/2012/6. határozat).

A C-409/04. számú, Teleos-ügyben az Európai Unió Bírósága megállapította, hogy az adómentességek helyes és egyszerű alkalmazása érdekében elengedhetetlen, hogy a nemzeti hatóságok meghatározzák a Közösségen belüli termékértékesítés mentességi feltételeit, de az elfogadott intézkedések nem terjedhetnek túl az e célhoz szükséges mértéken. Mivel az adóalanyok már nem támaszkodhatnak a vámhatóságok által kiállított dokumentumokra, más módon, de az alapvető szabadságokat tiszteletben tartva kell bizonyítani a Közösségen belüli termékértékesítést és beszerzést. A C-273/11. számú, Mecsek-Gabona-ügyben is kifejtette az Európai Unió Bírósága, hogy az adóhatóságok az adóalanyok által szolgáltatott bizonyítékok és ezek bevallásai alapján tudják elvégezni az ellenőrzést.

A vizsgálandó szempontokat a C-409/04. számú ítélet indokolásának 70. pontja akként foglalta össze, hogy az adóalany minősítésére, a termék feletti tulajdonoskénti rendelkezési jog átszállására, és a terméknek az egyik tagállamból a másikba történő tényleges mozgására vonatkozó feltételeken kívül nem írható elő egyéb követelmény az ügylet Közösségen belüli termékértékesítésnek vagy -beszerzésnek minősítéséhez. A vevő által benyújtott bevallás bizonyítékként való kezelésének módozatát az indoklás 71. és 71. pontja, valamint az ítéleti rendelkezés 3/ pontja tartalmazza. Ezek következtében a vevő által benyújtott bevallás lehet bizonyíték arra, hogy a termékek ténylegesen elhagyták a termékértékesítés helye szerinti tagállam területét, de nem döntő bizonyíték a Közösségen belüli termékértékesítés hozzáadottértékadó-mentessége szempontjából. A Teleos-ítélet ezen megközelítése összhangban áll az arányosság elvével: a külföldi vevő adóbevallásának hiánya valóban alátámaszthatja a belföldi termékértékesítést, de semmilyen körülmények között nem róható a jóhiszemű, az ésszerű intézkedéseket megtevő eladó terhére, ezen indokkal nem tagadható meg tőle az adómentesség. A Mecsek-Gabona-ügyben az adóbevallások kapcsán tett, fentiekben hivatkozott megállapítás ezzel összhangban áll.

Az Áfa.tv. 89.§ (1) bekezdése szerint mentes az adó alól - a (2) és (3) bekezdésben meghatározott eltéréssel - a belföldön küldeményként feladott vagy belföldről fuvarozott termék értékesítése igazoltan belföldön kívülre, de a Közösség területére, függetlenül attól, hogy a küldeménykénti feladást vagy a fuvarozást akár az értékesítő, akár a beszerző vagy - bármelyikük javára - más végzi, egy olyan másik adóalany, aki (amely) ilyen minőségében nem belföldön, hanem a Közösség más tagállamában jár el, vagy szintén a Közösség más tagállamában nyilvántartásba vett adófizetésre kötelezett, nem adóalany jogi személynek.

Az Áfa.tv. ezen rendelkezése a mentesség megállapításához egyetlen feltételt szab: az értékesítésnek kell igazoltnak lenni. A mentesség igazolásának módját az Áfa.tv. nem korlátozza, taxációt nem alkalmaz, de ugyanakkor az Art. 99.§ (2) bekezdése előírja, hogy ha az adózót adómentesség, adókedvezmény illeti meg, ezt okirattal vagy más megfelelő módon köteles bizonyítani. Azt, hogy mi alkalmas a vizsgált gazdasági esemény igazolására, az érintett ügylet konkrét körülményeitől függ. A termék külföldi kilépésének igazolása kapcsán a Mecsek-Gabona-ügyben az Európai Unió Bírósága azt mondta ki, hogy amennyiben a vevő az érintett termék tulajdonosaként való rendelkezési jogát a termékértékesítés szerinti tagállam területén megszerzi, és vállalja e terméknek a rendeltetési helyre történő elszállítását, figyelemmel kell lenni arra, hogy az a bizonyíték, amelyet az eladó az adóhatóságnak benyújthat, alapvetően a vevőtől e célból kapott információtól függ. Amennyiben tehát az eladó teljesíti a Közösségen belüli termékértékesítés igazolására vonatkozó kötelezettségét, a vevő azonban nem tett eleget a terméknek a termékértékesítés helye szerinti tagállamon kívülre történő feladására vagy szállítására vonatkozó szerződéses kötelezettségének, a vevő tartozik a hea-fizetési kötelezettséggel e tagállamban.

Az elméleti alapvetések tükrében tehát az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az adózók jóhiszeműen jártak- el, és meghoztak-e minden tőlük elvárható ésszerű intézkedést annak érdekében, hogy az ügylet ne vezessen adókijátszáshoz, és az adóhatóság az adózók magatartását jogszerűen minősítette-e.

I. Az első ügyben az adóhatóság azt, hogy a Közösségi vevő az ügyletkötés időpontjában megfelelt az Áfa.tv. 89.§ (1) bekezdés törvényi feltételeinek nem vitatta, határozatait a termék külföldre kiszállítási

feltételeinek igazolatlanságára alapította. Azonban kizárólag az a körülmény, hogy a termék nem érkezett meg a célországba, önmagában nem lenne elégséges az adózók adófizetési kötelezettségének megállapításához, ehhez az is szükséges, hogy az adózók ne tegyék meg az ésszerűen elvárható intézkedéseket.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 206.§ (1) bekezdésével összhangban, megfelelő súllyal értékelte az adózók által benyújtott véleményt. az adózók részéről a szerződéseknek megfelelő teljesítés a székhelyen/telephelyen megtörtént, a tulajdonjog átszállt, a termék további szállítása a Vevő feladata volt, a fuvarozókat ő biztosította. A C-409/04. számú ítéletben megfogalmazott elvek következtében az adózónak -amennyiben a részükre megküldött CIM fuvarlevelek eltérése a hivatalos okmányokétól általa fel nem ismerhető volt - nem kellett az egyes vasúti állomásokon kutakodni, bélyegző lenyomatokat egyeztetni. Arra vonatkozóan azonban nem merült fel adat, hogy az adózók a vasúti fuvarozásban jártas személyek lennének, ennek hiányában pedig okszerű volt az elsőfokú bíróságnak az adózó által csatolt véleményre alapított azon következtetése, hogy az ebben a körben járatlan személyek számára szinte lehetetlen feladat a hamis fuvarlevelek felismerése.

Valamennyi egyéb körülményre tekintettel a Romániában való kirakodás dátumának és a mennyiségi eltéréseknek a kérdése sem volt olyan mértékű, amely teljes mértékben negligálná azt, hogy az adózók ésszerűen jártak el. A CIM fuvarokmányok már nem is tartalmazhatták az adózók nevét, mivel a termékek tulajdonjoga az adózói telephelyeken már átszállt, ezt az adóhatósági határozatok nem röhatták volna az adózók terhére. Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte azt is, hogy az adóhatóság előtt már az adóigazgatási eljárás során tudott volt, miszerint a Vevő megbízásából eljáró gazdasági társaság a fuvarozókkal kicseréltette a fuvarleveleket: a Kúria ezt azzal egészíti ki, hogy az eljárásban semmiféle adat nem merült fel arról, hogy a cserében az adózó közreműködött volna, vagy egyáltalán tudott volna arról.

Valamennyi körülmény mellett szól, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megfelelő értékelés során, alappal következtette arra, hogy az adózók jóhiszeműen, kellő körültekintéssel vettek részt az ügyletekben, tőlük az Áfa.tv. 89.§ (1) bekezdés szerinti mentesség nem tagadható meg. Az adóhatóság túlságosan magas, az Európai Unió Bírósága által felállított mércét meghaladó bizonyítási terhet rakott az adózók vállára.

II. A második ügyben kizárólag az a körülmény, hogy a termék nem érkezett meg a célországba, önmagában nem lenne elégséges az adófizetési kötelezettség megállapításához. Az adózó esetében azonban az értékesítési folyamat első fázisában is olyan körülmények merültek fel, amelyek az elvárható ésszerűség ellen szólnak. Az adózó a termék értékesítésekor egyedül M. Z. találkozott, akitől semmiféle okmányt nem kért, aki az elsőfokú bíróság előtt csatolt írásbeli nyilatkozat szerint úgy tudta, az árut Szlovákiába szállítják, akinek személye a Vevővel semmiféle jogilag igazolható kapcsolatba nem hozható. Az adóhatóság alappal hivatkozott arra felülvizsgálati kérelmében, hogy M. Z. szerepe nem alkalmas az áru külföldre történő kiszállításának igazolására. Közreműködése azt támasztja alá, a felperes már az áru kiadásakor sem tett meg minden tőle elvárható ésszerű intézkedést annak érdekében, hogy az ügylet ne vezessen adókiátszáshoz.

Kfv.I.35.406/2012/7.

A vámjogi adós pozíciója az alapul szolgáló tényállás függvényében állapítandó meg.

A 2913/1992/EGK rendelet (továbbiakban: Vámkódex) 203. cikk (3) bekezdése szerint adós:

- az a személy, aki az árut elvonta a vámfelügyelet alól,
- bármely személy, aki részt vett az előbb említett elvonásban, és tudomása volt, vagy tudomása kellett legyen arról, hogy az árut elvonják a vámfelügyelet alól,
- bármely személy, aki a szóban forgó árut megszerezte vagy birtokában tartotta, és az áru megszerzésekor vagy átvételekor tudomása volt, vagy tudomása kellett legyen arról, hogy azt elvonták a vámfelügyelet alól, és

- adott esetben, az áru átmeneti megőrzéséből vagy az adott vámeljárás alkalmazásából származó kötelezettségek teljesítésére kötelezett személy.

Az alperes felülvizsgálati kérelmének elbírálása során a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet az elsőfokú vámhatóság határozatainak rendelkező része által determinált logikai rendet követte: eszerint a felperes akként köteles a vámtartozás megfizetésére, mint aki részt vett a vámfelügyelet alóli jogellenes elvonásban és tudomása volt, vagy tudomása kellett legyen arról, hogy az árut elvonják a vámfelügyelet alól. Az elsőfokú határozatok indokolásában azonban az kapott hangsúlyt, hogy a felperes, mint közvetlen képviselő, felelős volt az átmeneti megőrzéssel kapcsolatos kötelezettségek megtartásáért, azaz ellentmondás áll fenn az elsőfokú vámhatósági határozatok rendelkező része és indokolása között, illetőleg az indokoláson belül is, mivel a Vámkódex alkalmazandó jogszabályi helyeként az átmeneti megőrzés sérelmére való hivatkozás ellenére a 203. cikk (3) bekezdés második francia bekezdését jelölték aláhúzással.

Az alperes az elsőfokú határozatokat helybenhagyta, de indokolásaiban erőteljesen a szerb vámhatóság és a felperes által bemutatott okmányok közötti ellentmondásokat vette figyelembe, arra helyezte a hangsúlyt, hogy a felperes a tőle elvárható körütekintéssel eljárva tudomással bírt arról, hogy fokhagymát vontak árutovábbítási eljárás alá. Az elsőfokú bíróság, a kereseti kérelemnek megfelelően, ehhez képest vizsgálta a tudattartalomra vonatkozó elemeket, és a Vámkódex 203. cikk (3) bekezdés második francia bekezdésével összefüggésben alappal következtetett arra, hogy ebben a körben hiányos az alperesi határozatok indokolása. Logikailag tehát okszerű és jogszerű volt az új eljárásra kötelezés.

A Kúria értékelése szerint azonban az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában nem értékelte megfelelően a vámhatósági határozatok rendelkező részének és indokolásának ellentmondásait, nem vette figyelembe a felperesnek, mint átmeneti megőrzésre kötelezettnek az adott tényállás alapján a Vámkódex 203. cikk (3) bekezdés utolsó francia bekezdése alapján felvethető felelősségét. A Pp. 339.§ (3) bekezdése szerint a bíróság a közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezi, és a határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi, ha más jogalapon álló határozat meghozatalát látja indokoltnak.

A Kúria erre tekintettel az első fokú bíróság ítéletét, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján érdemi rendelkezését tekintve hatályában fenntartotta. Indokolását megváltoztatva azonban arra ad iránymutatást, hogy az új eljárás során az elsőfokú hatóságnak a felperes felelősségét a Vámkódex 203. cikk (3) bekezdés utolsó francia bekezdése alapján is kell vizsgálni és bizonyítani. A vámhatóság nincs elzárva attól, hogy amennyiben elveti ezen jogszabályi hely alkalmazandóságát, visszatérjen a második francia bekezdés alkalmazásához, ebben az esetben azonban - a jogerős ítéletben megfogalmazottak szerint - bizonyítania és indokolnia kell, hogy a felperes tudott-, vagy tudomása kellett legyen arról, hogy az árut elvonják a vámfelügyelet alól.

Kfv.I.35.407/2012/10.

A tagállam csak akkor tagadhatja meg a jogtalanul kivetett adó visszatérítését, ha gazdasági elemzés alapján megállapítható, hogy ez az adózó jogalap nélküli gazdagodását eredményezné.

Kfv.IV.35.468/2012/6.

Jogszabálysértő a kedvezőtlen adottságú területeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatásból való kizárás akkor, ha a hatóság a döntését pusztán a helyszíni ellenőrzésen készült jegyzőkönyvre alapítja, de az ügyfél gazdasági naplója ezzel ellentétes tényeket tartalmaz, s a távérzékeléses ellenőrzés sem tudja alátámasztani a hatóság állítását.

Az 25/2007. (IV. 17.) FVM rendelet 5. § a támogatás igénybevételének feltételeit határozza meg. Az 5. § (2) bekezdés szerint az ügyfél abban a gazdálkodási évben, amelyre tekintettel támogatási kérelmet nyújt be köteles a kérelemben feltüntetett mezőgazdasági parcellákat a gazdálkodási évben gyepeként, illetve takarmánytermő szántóterületként hasznosítani. Az 25/2007. (IV. 17.) FVM rendelet akkor hatályos 10. § (1) bekezdése kimondta: ha az ügyfél az 5. § (2)-(3) bekezdésben meghatározott

feltételeket nem teljesíti, akkor az 1975/2006/EK bizottsági rendelet 18. cikk (3) bekezdésben meghatározott jogkövetkezményt kell alkalmazni. Az 1975/2006/EK bizottsági rendelet 18. cikk (3) bekezdés alapján a szándékosan elkövetett szabálytalanságokból fakadó meg nem felelés esetén a kedvezményezettet a szóban forgó naptári évre, valamint az azt követő naptári évre kizárják az érintett intézkedésből.

A Ket. 50. § (1) bekezdése értelmében a hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, bizonyítási eljárást folytat le. Az 50. § (6) bekezdése szerint pedig a hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást. Helyes következtetésre jutott az elsőfokú bíróság amikor – az ügy összes körülményeit mérlegelve – azt állapította meg, hogy jelen ügyben önmagában a helyszíni ellenőrzésről készült jegyzőkönyv nem bizonyítja azt, hogy a felperes a kérelmében jelölt hasznosítástól eltért. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes határozata lényeges eljárási jogszabályokat sért. Mind az időpontok --a gazdasági napló szerint a silókukorica betakarítása 2009. augusztus 11. napján megtörtént, a helyszíni ellenőrzés időpontja ezt követően 2009. augusztus 26-án kezdődött - mind a gazdasági napló egyéb tartalma, mind a felperes azon állításának tisztázása (illetve a figyelembevételének hiánya) hogy az ellenőrzési jegyzőkönyv HMKÁ 200 kódja gondatlan magatartást jelöl (ami a 16 napig parlagon maradt terület gyomosodására utal) igazolja, hogy az alperes nem tett eleget a Ket. 50. § (1) bekezdésébe foglalt tényállás-tisztázási kötelezettségének. Önmagában ezt a kötelezettséget az alperes nem teljesítette azzal, hogy a FÖMI-hez fordult, hiszen a FÖMI az ügyben bizonyítékként használható információt nem tudott nyújtani. Az a tény, hogy az alperes a FÖMI-hez fordult, igazolja, hogy az alperes további bizonyítékot keresett álláspontja alátámasztására. A Kúria megítélése szerint jogszabálysértő a kedvezőtlen adottságú területeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatásból való kizárás akkor, ha a hatóság a döntését pusztán a helyszíni ellenőrzésen készült jegyzőkönyvre alapítja, de az ügyfél gazdasági naplója ezzel ellentétes tényeket tartalmaz, s a távérzékelés ellenőrzés sem tudja alátámasztani a hatóság állítását.

Kfv.I.35.520/2012/5.

A közösségen belül letelepedett természetes személy nem azonos a magyarországi állandó bejelentett lakóhellyel rendelkező személlyel.

A 2454/93/EGK rendelet 560. cikk (1) bekezdése valóban négyes konjunktív feltételt tartalmaz: a szállítóeszköz a Közösségben letelepedett természetes személy használja alkalomszerűen, magáncélra; a gépjármű harmadik országban letelepedett természetes személy tulajdona; a használat igazoltan megfelel az üzemeltető utasításának; a tulajdonos a használat idején a Közösség területén tartózkodik. A rendszer kiinduló pontja következtében azonban minden további feltétel vizsgálata szükségtelen akkor, ha a szállítóeszközt nem a Közösségben letelepedett természetes személy használja.

Az elsőfokú bíróság helytállóan tekintette tehát vizsgálandónak azt, hogy a felperes élettársa a Közösségen belül, vagy kívül letelepedett személynek minősül. Helytállóan tekintette irányadónak a 2913/92/EGK rendelet, illetőleg a 450/2008/EGK rendelet fogalom-meghatározását: a Közösség területén letelepedett természetes személynek az tekintendő, akinek szokásos lakóhelye ott található. A jogerős ítélet alappal következtetett tehát arra, hogy a magyarországi bejelentett lakóhely nem ad automatikus választ a szokásos lakóhely hollétére, azt bizonyítási eljárás keretében kell feltárni.

Kfv.I.35.524/2012/5.

A jogszerű határozat meghozatalához tisztázni kell, hogy a felperes tudta vagy tudnia kellett volna, hogy hozzáadottérték-adó kijátszására irányuló ügyletben vett részt.

Ítéletének meghozatala során a Kúria vizsgálta, mennyiben alkalmazhatók a jelen felülvizsgálati eljárásban az Európai Bíróság C-80/11. és C-142/11. egyesített, Mahagében-Dávid ügyben a HÉA irányelv áfa levonási jog gyakorolhatóságáról megfogalmazott elvei. Az Európai Bíróság ezen és további ítéleteiben azt a követelményt állította a levonási jog gyakorlásának megtagadásához, hogy az

adóhatóság objektív körülményekkel bizonyítsa, hogy a számla befogadó tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy hozzáadottérték-adó kijátszására irányuló ügyletben vett részt.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletének meghozatala során ezen szempontot még nem vizsgálta, és az alperes határozata sem tartalmaz erre vonatkozó elemzést. Az elsőfokú bíróság által jogszerűnek tekintett adóigazgatási eljárás a számlakibocsátónál tapasztalható hiányosságokat a felperes tudati elemeinek feltárása nélkül róta a felperes terhére, a felperesnek a telephelyre 2008. július 1-én való kiszállításra vonatkozó nyilatkozata pedig nem illeszthető maradéktalanul a tényállásba.

Fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275.§ (4) bekezdése és 339.§ (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, egyben az alperes határozatát is hatályon kívül helyezte az elsőfokú határozatra kiterjedően, és az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte.

Az új eljárás során az elsőfokú adóhatóságnak fel kell tárnia, hogy a Kft-vel kötött adás-vételi szerződéshez rendelhető berendezés a szerződés szerinti paramétereknek megfelelően (gép azonossága, teljesítés ideje és helye, ellenérték megfizetésének körülményei) került-e a felperes tulajdonába, továbbá vizsgálandó, hogy a felperes tudta, vagy tudnia kellett volna-e, hogy hozzáadottérték-adó kijátszására irányuló ügyletben vett részt. Jogszerű határozat csak ezen adatok ismeretében hozható.

Kfv.V.35.542/2012/7.

Az adóhatóságnak kell bizonyítania azon objektív körülmények fennállását, amelyek alapján az a következtetés vonható le, hogy az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának megalapozására felhozott ügylettel a szolgáltató által elkövetett adócsalásban vesz részt.

Az adóhatóság feladata, hogy jogilag megkövetelt módon bizonyítsa azon objektív körülmények fennállását, amelyek alapján az a következtetés vonható le, hogy az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának megalapozására felhozott ügylettel az eladó, illetve a szolgáltató vagy az értékesítési láncban korábban közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásban, adókijátszásban vesz részt. (C-80/11 és C-142/11. számú ítélet)

Kfv.VI.35.567/2012/8.

A valóságban ténylegesen meg nem történt termékértékesítés után általános forgalmi adó levonása nem gyakorolható.

Az Alaptörvény Q cikk (3) bekezdése a perbeli adóügyi jogvita eldöntése szempontjából nem bír jelentőséggel, ugyanis az ügy tárgyát belföldi áfa levonási jog jogszerűségének megítélése képezte. Az Európai Bíróság C-439/04 és C-440/04 számú egyesített ügyben (Kittel ügy) valamint az Optigen ügyben kifejtett álláspontjára figyelemmel az alperes a tényállás teljes körű feltárása érdekében jogosult volt vizsgálni nemcsak a vitatott számlák kiadójának és befogadójának gazdasági kapcsolatát, hanem az azt megelőző gazdasági eseményeket is. Ennek adójogi következményeit pedig a vizsgált adóalannal, vagyis a felperessel szemben volt jogosult levonni. A számlák tartalmi vizsgálatánál mind az alperes, mind az elsőfokú bíróság jogszerűen vizsgálta a számlák mögötti gazdasági események valós megtörténtét vagy ennek hiányát, ebben a körben nem avatkozott be a felek szerződéskötési szabadságába. Az alperes a tényállást teljes körűen feltárta és ebből mind az adóhatóság, mind az elsőfokú bíróság jogszerűen vonta le azt a következtetést, hogy a felperes nem tudott olyan hitelt érdemlő dokumentumot rendelkezésre bocsátani, amely bizonyította volna a gazdasági események megtörténtét. Az áru eredetét igazoló bizonyítékok nem álltak rendelkezésre. A gazdasági események hiányában a felperes nem gyakorolhatta jogszerűen a formailag megfelelő számlák alapján általános forgalmi adólevonási jogát.

Kfv.VII.35.575/2012/8.

Az is rendeltetésellenes joggyakorlás, ha a jogügylet döntően az adóelőny elérését célozza. A konszern érdek értékelése a konkrét adózó oldalán. Az ügyletek valós tartalmát a bíróságnak kell megállapítani.

A Tao tv. 1.§ (2) bekezdése szerint az adókötelezettséget, az adót befolyásoló, annak csökkenését eredményező szabály, adóelőny (adómentesség, adókedvezmény) annyiban alkalmazható, illetőleg érvényesíthető, amennyiben az annak alapjául szolgáló jogügylet, más hasonló cselekmény tartalma megvalósítja a szabály, az adóelőny célját. Az alkalmazhatóságot, illetőleg az érvényesíthetőséget annak kell bizonyítania, akinek az érdekében áll. Ha a jogügylet tartalma alapján az állapítható meg, hogy annak célja csak adóelőny az egyik fél vagy a felek számára, akkor a jogügylet alapján elszámolt költség, ráfordítás, nem minősül a vállalkozás érdekében felmerült költségnek, ráfordításnak, illetve adóelőny nem érvényesíthető.

A Kúria a felek által hivatkozott C-255/02. számú, Halifax-ügyben hozott ítéletből kiemeli az indokolás 81. pontját, mely szerint az érintett ügyeltek valós tartalmának és jelentésének megállapítása a nemzeti bíróság feladata. Ennek során e bíróság figyelembe veheti ezen ügyletek tisztán mesterséges jellegét, valamint az adóteher-csökkentési tervben érintett gazdasági szereplők közötti jogi, gazdasági vagy személyes kapcsolatokat. Tehát annak megállapítására, hogy mi az szóban fogó ügyletek elsődleges célja (az indokolás felülvizsgálati ellenkérelemben hivatkozott 75. pontja), a peres eljárásban csak az objektív körülmények feltárására irányuló bizonyítási eljárás eredményeként kerülhet sor.

A Kúria -figyelemmel azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást feltárta, az irányadó jogszabályokat és bizonyítékokat megjelölte, azonban a bizonyítékok és a jogszabályok tartalmára okszerűtlenül következtetett.

A társasági adó fizetésének kötelezettsége a felperest, mint adóalanyt terheli, így a szóban forgó ügylet elsődleges céljának meghatározása is csak a felperesre és a vele szerződő félre nézve történhet meg, a konszern, mint csoport érdekei (cseh és horvát SPAR leányvállalatok társasági tőkéjének emelése) nem írják felül a konkrét adóalany(ok) jogait és kötelezettségeit. A felperes adófizetési kötelezettségének vizsgálata során nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az ügylet, melynek rendeltetése eleve nem a felperes, hanem a külföldi vállalatok finanszírozása volt, a felperesre nézve mesterséges jellegű, a 2006. évi társasági adóalapját 263.002.000 forinttal csökkentette, miközben kamat felárként csak 16.150.000 forint bevételre tett szert. A felperes által megvalósított ügylet döntően a Tao. tv. által biztosított adóelőny elérését célozza.

A Tao tv. 1.§ (2) bekezdése az adóelőny érvényesíthetőségét abban az esetben zárja ki, ha a jogügylet célja -tartalma alapján -csak az adóelőny elérése. A törvényi rendelkezés értelmezése során a Kúria nem csak annak nyelvtani tartalmát, hanem szövegkörnyezetét és célkitűzéseit is figyelembe vette, tekintettel volt a felek által hivatkozott Uniós ítéletekre, és a Legfelsőbb Bíróság felperes által megjelölt Kfv.I.35.529/2006/9. számú ítéletére. Ezen ítélet tartalmát a felperes keresetlevelében és felülvizsgálati ellenkérelmében pontosan idézte: *rendeltetésellenes joggyakorlásnak azt az esetét minősíteti a törvény, amikor a szerződés vagy más jogügylet célja kizárólag vagy döntően a kölcsönös, vagy egyoldalú adómegettakarítás, közvetve az államháztartás valamely alrendszerének okozott kár.*”

A Kúria ezt az eredetileg áfa ügyben alkalmazott értelmezést jelen ügyben is osztja, mivel az Art.2.§ (1) bekezdése a perbeli esetre is irányadóan fogalmazza meg azt, hogy az adótörvények alkalmazásában nem minősül rendeltetészerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja az adótörvényben foglalt rendelkezések megkerülése. A Tao tv. 1.§ (2) bekezdése szerint az adóelőny érvényesíthetősége tehát nem csupán abban az esetben kizárt, ha a jogügylet célja kizárólagosan (csak) az adóelőny elérése, hanem akkor is, ha az adóelőny elérése uralja a jogügyletet, ha az döntően az előny elérést célozza. A felperes esetében a korábbiak szerint megállapítható volt, hogy az ügylet döntően az adóelőny elérésére irányult, a jog gyakorlása nem volt rendeltetészerű, így a felperes nem volt jogosult a Tao. tv. szerinti adókedvezmény igénybevételére.

Az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályokat nem kellő mélységében és nem megfelelő rendszerben értékelte, emiatt tekinthette mérvadónak a konzern érdekeit, emiatt vont le megalapozatlan következtetést az adóelőny elérését célzó felperesi magatartásról.

Kfv.VI.35.633/2012/5.

Ellenérték fejében történő termékértékesítéssel az Áfa tv.11.§ (1) bekezdése alapján csak az a jogügylet minősül, melynek során - egyéb feltétel fennállása mellett - személyes vagy alkalmazottai szükségletei kielégítése végett történik a vállalkozásból történő kivonás.

A 2006/112/EK irányelv 16. cikke kimondja, hogy ellenérték fejében történő termékértékesítésnek minősül, ha a terméket az adóalany a saját vállalkozásából személyes szükségletei, alkalmazottainak szükségletei kielégítése végett, ingyenesen juttatásként vagy általában vállalkozásiidegen célokra vonja ki, ha a kérdéses termék, vagy annak alkotórésze vonatkozásában a HÉA teljesen vagy részben levonható volt. Ugyanakkor a termékminták, vagy kis értékű ajándékok üzleti céllal történő átadása nem minősül ellenérték fejében történő termékértékesítésnek.

Az Áfa tv. 11.§ (1) bekezdése értelmében ellenérték fejében teljesített termékértékesítés [2.§ a) pontja] az is, ha az adóalany a terméket vállalkozásából véglegesen kivonva, azt saját vagy alkalmazottai magánszükségletének kielégítése, vagy általában vállalkozástól idegen célok elérésére ingyenesen használja, illetőleg azt más tulajdonába ingyenesen átengedi, feltéve, hogy a termék vagy annak alkotórészeinek szerzéséhez kapcsolódóan az adóalanyt egészben vagy részben adólevonási jog illette meg. A 11.§ (3) bekezdése szerint nem minősül ellenérték fejében teljesített termékértékesítésnek, ha az adóalany -vállalkozásának céljára tekintettel -más tulajdonába ingyenesen enged át árumintát és kis értékű terméket.

A 2006/112/EK irányelv 16. cikkével a 77/388/EGK irányelv 5. cikk (6) bekezdése azonos rendelkezéseket tartalmaz.

Az Áfa tv. 11.§ (1) bekezdését a bíróság nem látja ellentétesnek a 2006/112/EK irányelv 16. cikkével. Ameddig azonban az alperesi adóhatóság, a felperes és a jogerős ítéletet hozó bíróság a 2006/112/EK irányelv 16. cikke -és az Áfa tv. 11.§ (1) bekezdése -értelmezése során három feltétel együttes fennállásához kötötte az ellenérték fejében történő termékértékesítés megállapítását, addig a Kúria nyelvtani értelmezése szerint ehhez két feltétel megléte szükséges. Egyrészt az adóalanyának a saját vállalkozásából személyes szükségletei, alkalmazottai szükségletei kielégítése végett vagy ingyenes juttatásként vagy általában vállalkozásiidegen célra kell kivonni a terméket, másrészt ezen kivont termék vagy annak alkotórészei vonatkozásában a hozzáadottérték-adónak (áfa) teljesen vagy részben levonhatónak kellett lennie. Így a 16. cikk csak olyan termékekre vonatkozik, melyeket az adóalany a saját vállalkozásából személyes vagy alkalmazottai szükségletei kielégítése végett vont ki, más termékek nem vonhatók ezen cikk első mondatának hatálya alá. Az ingyenes juttatásként vagy általában vállalkozásiidegen célokra kivonás” mondatrész nem önálló vagylagos második feltétel, hanem az első feltétel része kapcsolódva az előző mondatrészhez.

A Kúria fenti véleményét támasztja alá a Danfoss ügyben, a C-184/04. számú ügyben, valamint a C-210/11. és C-211/11. számú egyesített ügyekben hozott európai bírósági ítéletek is. A C-184/04. számú ügyben az Európai Bíróság kifejtette, hogy az előzetesen felszámított adó levonásának a 77/388/EGK irányelv 20. cikkében biztosított módosítása nem a termék kivonásának, illetve az adóalany által a saját célokra végzett szolgáltatások adóztatására vonatkozó 5. cikk (6) bekezdésének, illetve 6.cikk (2) bekezdésének egyszerű alternatívája, tehát a tagállamok semmiképpen nem választhatnak a módosítási, illetve a saját célokra végzett ügyletre vonatkozó szabályok átültetése között, mivel mindkettő alkalmazása kötelező [29. pont].

Kfv.IV.35.680/2012/12.

Amennyiben a bíró előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez a perben alkalmazandó közösségi (uniós) rendeletek értelmezése kapcsán, úgy ítéleti döntésben a Európai Unió Bíróságának ítéletében foglaltakat kell szem előtt tartania.

A Kúriának a felülvizsgálati kérelem alapján abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a Törvényszék az Európai Bíróság ítéletében foglalt értelmezésnek megfelelő tartalommal alkalmazta-e az EK rendeleteket a perbeli esetben.

Az Európai Unióról szóló Szerződés és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikk (az EK Sz. korábbi 234. cikke) a) pontja értelmében [a]z Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése; (...)”

A közösségi és uniós jogi aktusok autentikus és egységes alkalmazást biztosító értelmezésének fóruma tehát az Európai Bíróság. Joggyakorlata szerint a tagállami bíróságok ítéleti döntéseikben az alapszerződések, illetve a másodlagos jog rendelkezéseit az Európai Bíróság által értelmezett tartalommal kötelesek érvényre juttatni. (többek között: Günter Fuß-ügy, C-429/09, 46. pont; Larsy-ügy, C-118/00, 44. pont; Köbler-ügy, C-224/01, 56. pont)

Jogszerűtlen, következésképpen a Pp. 275. § (4) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezésre vezet az, amennyiben a Törvényszék megkeresi az Európai Bíróságot a közvetlen hatályú és közvetlenül alkalmazandó közösségi, uniós jogi rendeletek értelmezését illetően, azt követően azonban nem az Európai Bíróság által megadott tartalomnak megfelelő döntést hoz.

Az Európai Bíróság C-25/09. számú ügyben hozott ítélete megállapította:

Az 2201/96/2320/89/EK rendelet cikk (1) bekezdése értelmében a termelői támogatási rendszer alapja az a szerződés, amely az elismert termelői szervezetek és a tagállamok illetékes hatóságai által jóváhagyott feldolgozók között jön létre. A 2. cikk (1) bekezdése szerint a konstrukcióban az a termelői szervezet a támogatott, aki az őszibarackot (paradicsomot, körtét) beszállítja a feldolgozó számára.

A Törvényszék által feltett kérdésekre válaszolva megállapította tovább, hogy az 2201/96/EK rendelet I. mellékletében megjelölt termékektől eltérő termékek is a hivatkozott KN-kódok alá tarthatnak. Ugyanakkor az a termék támogatható a program keretében, amely egyrészt az I. melléklet szerinti KN kód alá tartozik, másrészt pedig megfelel a hivatkozott kód alatt megjelölt megnevezésnek, amely a jelen esetben az őszibarack szirupban és/vagy természetes gyümölcsleiben'elnevezésű terméket jelenti. Ezt az értelmezést erősíti -az Európai Bíróság indokolása szerint - az 1535/2003/EK rendelet 2. cikk 1. pontjának pontosítása is.

Az 2201/96/EK rendelet 6c. cikk (4) bekezdés b) pontja értelmében ugyanakkor a feldolgozónak csak olyan termék után folyósítható a termelési támogatás, amely megfelel a minimális minőségi követelményeknek. E minőségi követelményeket pedig az 2320/89/EK rendelet tartalmazza, meghatározva az őszibarack feldolgozásának módját: egészben, felezve, negyedelve, szeletelve vagy kockázva.”

Összefoglalva a fentieket: a Törvényszék által feltett kérdésekre az Európai Bíróság azt a választ adta, hogy ... azon szirupban és/vagy természetes gyümölcsleiben'tartósított őszibarack tekinthető a 2201/96 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése szerinti feldolgozott terméknek, amely nemcsak az 1535/2003 rendelet 2. cikkének 1. pontja szerinti fogalommeghatározásnak felel meg, hanem a 2320/89 rendeletben megállapított minimális minőségi követelményeknek is.”(C-25/09. számú ügyben hozott ítélet 31. pont)

A C-25/09. számú ügyben hozott ítélet indokolásából tehát az következik, hogy a támogatási program csak arra az őszibarack alapanyagból készített termékre terjed ki, - azaz csak az a jóváhagyott feldolgozó vehet részt a támogatási programban -, akinek a terméke megfelel az 1535/2003/EK rendelet és az 2320/89/EK rendelet által támasztott konjunktív feltételeknek. A per adataiból az következik, hogy a felperes által előállított őszibarackvelő kielégíti a KN-kód és az ahhoz tartozó megnevezés követelményét, de az előállítás technikáját tekintve nem felel meg az 2320/89/EK rendelet szerinti gyártási módnak.

Kfv.VI.35.689/2012/6

Önmagában formai hiányosságok nem vezethetnek az adólevonási jog elvesztéséhez, a jogügylet tartalmi vizsgálata szükséges. Az adólevonási jog csak akkor tagadható meg, ha egyértelműen bizonyítást nyer és kételyeket fogalmaz meg az adóhatóság a gazdasági esemény valótlanságát illetően.

A közigazgatási perekben a bíróságnak a Pp. 339/A. §-a és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 109. § (1) bekezdése értelmében a perben felülvizsgálni kért közigazgatási határozatok jogszerűsége tárgyában kell döntenie mégpedig - a jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a meghozatalkor hatályban volt jogszabályok és a fennálló tények alapján. Ugyanakkor a perbeli jogvita elbírálásánál nem hagyható figyelmen kívül az Európai Unió Bírósága előtt a magyar ügyekben született ítéletek előírásai (C-80/11., C-324/11.) sem. Az egyértelműen rögzíthető, hogy a kialakult magyar adóhatósági és korábbi bírósági gyakorlat, és az Európai Unió Bíróságának ítélkezése az általános forgalmi adólevonási jog körében eltérő felfogást mutat. A Legfelsőbb Bíróság a C-324/11. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást éppen azért kezdeményezte, mert a kialakult adójogi gyakorlat olyan felelősségi rendszert állított fel a levonási jog gyakorlásánál, amely egyes, a számlakibocsátónál feltárt hiányosságokat a számlabefogadó hátrányára értékelt. A számlabefogadót olyan, az érdekeltségi körén kívül eső okok miatt érthette hátrány, amelyek esetében nem tisztázódott, hogy azok ellenőrzését el lehetett-e tőle várni. Már a magyar ügyek elbírálását megelőző bírósági gyakorlat is kimondta, hogy az olyan adóhatósági gyakorlat, amely az adólevonáshoz elvárt kellő körültekintés keretében ténylegesen objektív felelősséget hárít a vevőre, az értékesítési lánc korábbi szakaszaiban történt szabályszegésekért nem tekinthető arányosnak vagy ésszerűen elvárhatónak. Az ilyenfajta objektív felelősség indokolatlanul mentesíti az adóhatóságot annak bizonyításától, hogy a vevő tudott vagy tudhatott a számlakibocsátónál fellelhető HÉA kijátszásáról, és ez a ismeret részéről elősegíti a HÉA adókijátszás megvalósulását (Kittel ítélet 56-57. pontja).

Az uniós ítélet és az adóhatósági határozat összevetése alapján megállapítható, hogy az adóhatósági határozat indokolása nem áll összhangban az Európai Unió Bíróságának ítéleti indokolásában foglaltakkal. Az adóhatóság és az első fokú bíróság a kialakult magyar adójogi gyakorlatot követte, mikor a jogügylet fiktitivását vizsgálta. Az adóhatóság az adólevonási jog megtagadását arra alapozta, hogy a gazdasági társaságok a számlakibocsátás időpontjában nem rendelkeztek olyan állományi létszámmal és tárgyi eszközzel, mellyel a szerződésben foglaltaknak eleget tehettek. A Bíróság a C-324/11. számú ügyben is hangsúlyozta, hogy a gazdasági szereplők áfalevonási joga csak kivételes esetekben korlátozható. Egyértelműsítette, hogy mely körülmények vizsgálata mentén kell állást foglalni a felperes adólevonási jogának jogszerűsége tárgyában.

Ki kell emelni, hogy a bíróság szerint minden ügyletet önállóan kell vizsgálni és nem bármilyen szabálytalanság, hanem kizárólag a HÉA kijátszására irányuló tevékenységben való részvétel eredményezheti az adólevonási jog elvesztését (Kittel ügy 50. pont). A bíróság világosan rögzítette, hogy az adólevonási jog akkor tagadható meg, ha a számlabefogadónak tudomása volt a számlakibocsátó érdekkörében elkövetett szabálytalanságról, vagy a csalásra utaló körülményekről. Az a tény, hogy a felperes nem ellenőrizte és nem tudott számot adni a munkavégzés helyén dolgozó munkavállalók számlakibocsátóval fennálló jogviszonyáról, nem tekinthető olyan objektív körülménynek, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a felperes tudott vagy tudnia kellett volna a hozzáadottérték-adó kijátszására irányuló szándékról. Az Európai Unió Bírósága szigorúbb követelményt állít a levonási jog gyakorlásának megtagadásához, amikor az adóhatóság bizonyítási kötelezettségévé teszi a számlabefogadó csalárd magatartásának bizonyítását. Nem elegendő - mint ahogy arra az adóhatóság határozatában utal - a számlák fiktitivásának megállapításához a kétely megfogalmazása, hanem annak bizonyítása is az adóhatóságot terheli, hogy ténylegesen nem a számlákban foglalt gazdasági események valósultak meg. Az Európai Unió Bírósága tehát a bizonyítási kötelezettséget visszatelepíti az adóhatóságra, és már nem a számlabefogadót terheli annak igazolási kötelezettsége, hogy a közöttük létrejött gazdasági esemény a számlában foglaltak szerint ment végbe, hanem az adóhatóságot annak bizonyítása, hogy az nem úgy történt a valóságban. Ebben az ügyben a felsorakoztatott bizonyítékok pedig nem elegendőek ennek megállapításához. A rendelkezésre álló okiratok, illetőleg a tanúk vallomásai között esetlegesen felmerülő ellentmondások

nem elegendőek annak kimondására hogy a számlákban foglalt gazdasági események nem a számlán szereplő felek között ment végbe. Az adólevonási jog megtagadásához nem elegendő a számlakiállító oldalán felmerülő szabálytalanság fennállásának bizonyítása, ehhez kapcsolódnia kell a számlabefogadó részére felmerülő tudatos, az áfa kijátszására irányuló magatartásnak is. Amennyiben a szabálytalanság nem az általános forgalmi adóval kapcsolatos szabályok megsértését jelenti, úgy önmagában ez nem vonhatja maga után az áfalevonási jog elvesztését.

A Kúria nézete szerint tehát a korábbi jogi gyakorlat nincs összhangban az Európai Unió Bírósága által kifejtettekkel, ezért az alapul fekvő ügyben hozott adóhatósági határozatok és az első fokú bíróság ítélete jogszabálysértő. Mindezek okán a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával hatályon kívül helyezte, és a közigazgatási határozatokat a Pp. 339. § (1) bekezdése alapján ugyancsak hatályon kívül helyezte. Az új eljárásban az adóhatóságnak az ügyben feltárt és rendelkezésre álló bizonyítékokat újra kell értékelnie, a hiányosságok, ellentmondások logikai láncolatát elemeznie, megállapítania, hogy ezek olyan zárt rendszert alkotnak-e, amelyek a jogügylet csalárd, valótlan voltát igazolják. Az adólevonási jog gyakorlásának megtagadására csak akkor kerülhet sor, ha az adóhatóság bizonyítja, hogy a felperes tudta vagy tudnia kellett arról, hogy adócsalásban vett részt. Önmagában a formai hiányosságok nem vezethetnek a levonási jog elvesztéséhez, a jogügylet tartalmi vizsgálata szükséges, az adólevonási jog csak akkor tagadható meg, ha egyértelműen bizonyítást nyer és nem kételyeket fogalmaz meg az adóhatóság a gazdasági esemény valótlanosságát illetően.

Kfv.IV.37.457/2012/8.

Az orvostechikai eszközök közül a laikus ember használatába adható eszközök minősülnek gyógyászati segédeszköznek. A gyógyászati segédeszközök - a sorozatgyártású termékeket nem ideértve - működési engedéllyel, avagy szakképesítéssel rendelkező személy alkalmazása mellett forgalmazható.

A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának az orvostechikai eszköz és a gyógyászati segédeszköz törvényi fogalma és e fogalmak egymáshoz való viszonya kérdésben kellett állást foglalnia. Amennyiben e két fogalom fedi egymást, azaz bármely orvostechikai eszköz egyben gyógyászati segédeszköznek is tekintendő, úgy a felperes -az alperesi határozatokban foglaltaknak megfelelően - csak többletfeltételek teljesítéséhez kötött működési engedély birtokában forgalmazhatja a vitatott vércukorszint mérőt, boka-és térdörögző eszközöket.

A Kúria megállapította, hogy a hazai szabályozás tartalmát az Európai Unióhoz történő csatlakozás ténye befolyásolta. Az orvostechikai eszközök és az in vitro orvostechikai eszközök fogalmát az orvostechikai eszközökről szóló 93/42/EGK (MDD) irányelv [a továbbiakban: Irányelv 1.] 1. cikk (2) bekezdésébe, valamint az in vitro orvostechikai eszközökről szóló 98/79/EGK (IVDMDD) [a továbbiakban: Irányelv 2.] irányelv 1. cikk (2) bekezdésébe határozza meg. Az Irányelv 1. és az Irányelv 2. ún. új generációs irányelvek, amelyeket az áruk akadálytalan belső piaci mozgását biztosító harmonizációs céllal fogadott el a közösségi jogalkotó, amelyek azonban -éppen új generációs jellegük folytán - hagynak bizonyos mozgásteret a tagállami jogalkotók számára.

Az Irányelv 1. és az Irányelv 2. rendelkezései alapján megállapítható, hogy a közösségi jogi szabályozás értelmében megfelelőségi tanúsítvánnyal ellátott, az orvostechikai eszközök és az in vitro orvostechikai eszközök fogalmi körébe tartozó termékek forgalmazása elé a tagállami szabályozás nem állíthat korlátokat csak közegészségügyi, illetve betegbiztosítási okokra hivatkozással [Irányelv 1. és 2. 4. cikk (1) bekezdései].

A 2006. évi XCVIII. törvény 3. § 6. pontja értelmében gyógyászati segédeszköz: átmeneti vagy végleges egészségkárosodással, fogyatékossgal élő ember személyes használatába adott orvostechikai eszköz (beleértve az önellenőrzési célt szolgáló in vitro diagnosztikai orvostechikai eszközt is), vagy orvostechikai eszköznek nem minősülő ápolási technikai eszköz, amely használata során nem igényli egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy folyamatos jelenlétét. Személyes használatnak minősül az eszköz természetes vagy mesterséges testfelszíni nyílással rendelkező testüregben, vagy testen történő viselése, alkalmazása, valamint a test megtámasztására, mozgására

szolgáló eszköz igénybevétele diagnosztikus, terápiás, rehabilitációs, vagy ápolási céllal.”E fogalomra utal vissza a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény és annak végrehajtására kiadott 217/1997. (XII.1.) Kormányrendelet is.

A gyógyászati segédeszköz 2006. évi XCVIII. törvényben megadott fogalma célhoz kötött, a jogalkotási környezet ismeretében értelmezhető. A 2006. évi XCVIII. törvény arra tett kísérletet, hogy rendszer szinten változtassa meg a gyógyszer-forgalmazást és az ezzel együttesen kezelt gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájutást, egyúttal ezen a piacon racionalizálja a társadalombiztosítás finanszírozási kötelezettségét. Az átalakítás legfontosabb eszközét a fogyasztóvédelmi szempontok érvényesítése mellett a piaci versenyben jelölte meg. Ennek érdekében liberalizálta a gyógyszerekhez és a gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájutást azzal, hogy felszabadította a gyógyszerek és a gyógyászati segédeszközök kiskereskedelmi forgalmazását. Lehetővé vált e termékek patikákon kívüli árusítása. A szabályozás hangsúlyozta azt is, hogy a gyógyszertárak egyszerre végeznek egészségügyi szolgáltatói és kiskereskedelmi forgalmazói tevékenységet. Ez a kettős funkció az, ami megkülönbözteti őket a gyógyszerek és a gyógyászati segédeszközök más forgalmazási színtereitől.

A 2006. évi XCVIII. törvény 2011-ben, az ellenőrzés idején hatályos anyagi jogi szabályai nem változtattak azon az eredeti jogalkotói szándékon, amely szerint a piaci verseny teljes kizorítása nem kívánatos a gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök forgalmazása területén: a gyógyászati segédeszköznek minősülő orvostechnikai eszközök - bizonyos körben - gyógyszertárakban, gyógyászati segédeszköz-szaküzletekben, illetve kiskereskedelemmel foglalkozó vállalkozások révén is elérhetőek a fogyasztók számára.

A 2006. évi XCVIII. törvény 11. § (1) bekezdése értelmében a társadalombiztosítás által finanszírozott gyógyászati segédeszközök csak egészségügyi szolgáltatóknál forgalmazhatók, mivel a rendelkezés értelmében finanszírozási szerződés csak ilyen típusú forgalmazókkal (tehát például gyógyszertárakkal) köthető. Ebből azonban implicit módon az következik, hogy a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási finanszírozási szerződés nélkül is elérhetőek a kiskereskedelmi forgalomban. Annak ellenére, hogy a 11. § (2) bekezdése a kérdéses termékek forgalmazását egészségügyi szolgáltatók számára teszi lehetővé, mégis megteremti azokat a kivételeket, amelyek esetén a gyógyászati segédeszközök egészségügyi szolgáltatói státus nélkül is forgalomba hozhatók: ilyen törvényi kivételt képez a sorozatgyártású gyógyászati segédeszközök köre, amely szakképesítéssel rendelkező személy hiányában is forgalmazható -javítási és kölcsönzési tevékenység nélkül.

Összességében a törvényi szabályozásból az a következtetés adódik, hogy azon orvostechnikai eszköz minősül egyben gyógyászati segédeszköznek is, amely a beteg, illetve fogyatékkal élő ember személyes használatába adható, használata nem igényli szakszemélyzet folyamatos jelenlétét, segítségét. Ezen gyógyászati eszközök egy része társadalombiztosítási támogatással, illetve anélkül, a piaci forgalom által kalkulált áron is elérhető a fogyasztók számára. Állami finanszírozással azonban kizárólag egészségügyi szolgáltatóknál vásárolhatók meg. A fogyasztók, a betegek védelme érdekében állami finanszírozás hiányában is elsődleges ugyan az egészségügyi szolgáltatók forgalmazói jogosultsága, ám e főszabály alól vannak törvényi kivételek.

Az rendelet rendelkezéseiből pedig egyértelmű, hogy az orvostechnikai eszköz forgalmazását egyebek mellett EK megfeleléségi eljárás előzi meg, azaz csak olyan termék juthat el a fogyasztókhoz, amelynek használata, alkalmazása akkor sem jelenthet veszélyt az emberi életre és egészségre, ha azt a fogyasztó nem egészségügyi szolgáltatóknál vásárolja meg. Mindebből az következik, hogy a Törvényszék a vonatkozó jogszabályok helyes értelmezése mellett jutott arra a következtetésre, hogy a felperes jogszerű kereskedelmi tevékenységet végzett a kérdéses termékek forgalmazásakor.

Kfv.III.37.602/2012/9.

Tisztességtelen - megtevesztő - kereskedelmi gyakorlat megállapításának feltételei versenyügyben.

A másodfokú bíróság helytállóan mutatott rá arra, hogy a reklámkielentések tartalmának igaz, vagy valós voltának megállapításakor nem kellett vizsgálni, hogy a termékek hatásosak-e, azokkal a fogyasztók elégedettek-e, vagy a tesztben résztvevők hány százalékának egyetértő válasza szükséges a

hatásosság bizonyításához. A másodfokú bíróság annak elbírálása során, hogy a felperes kereskedelmi gyakorlata a vizsgált termékek vonatkozásában megtévesztő volt-e, helytállóan értékelte a felperes reklámkijelentéseit és az azok alapjául szolgáló teszteredményeket. A fentiekre tekintettel annak tisztázásához, hogy véleményeket összesítő tesztek eredménye megfelelt-e a reklámokban feltüntetett állításoknak nem volt szükséges a Pp. 177. §-ának (1) bekezdése értelmében igazságügyi szakértő bevezetése a perbe, illetve a felperes által csatolt magánszakértői vélemény vizsgálata, és az eljárás szakértő személyes meghallgatása, ezért másodfokú bíróság a bizonyítási eljárásra irányadó jogszabályokat sem sértette meg.

A Kúria álláspontja szerint a másodfokú bíróság a versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált kérdések vonatkozásában okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az eredményeket összevontan közlő vitatott reklámkijelentések nem feleltek meg teljes körűen a teszteredményeknek, mert nem a vizsgálatban résztvevők tényleges véleményét tartalmazták, ezért igaznak, valósnak, pontosnak nem tekinthetők, és alkalmasak a fogyasztók megtévesztésére.

Annak eldöntéséhez, hogy a felperes 2008. évi XLVII. törvény 3. §-ának (3) bekezdése értelmében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott-e, nem volt szükséges az iparágon belül elvárt gyakorlat és annak vizsgálatára, hogy a felperes az iparági gyakorlatot betartotta-e, és ez által a szakmai gondosság követelményének is megfelelt-e. A 2008. évi XLVII. törvény hatályba lépése előtt az 1996. évi LVII. törvény 9. §-a alapján kialakult jogértelmezés az volt, hogy ha az adott árut a hétköznapi fogyasztó vásárolta jellemzően, akkor a szavak a mindennapi életben általánosan elfogadott jelentése, míg ha szakmai közönséghez szólt a tájékoztatás, mert az árut - annak jellegénél fogva - tipikusan szakmai közönség vásárolta, vagy a fogyasztói döntést szakember hozta (pl. gyógyszerek), akkor pedig a szakmában elfogadott általános jelentés volt az irányadó. Szemben felperesi állásponttal, a bírói gyakorlat sem tett soha a kettő között egyenlőségjelet.

A Kúria rámutat arra, hogy az Európai Unió Bírósága 2013. szeptember 19. napján hozott C-435/11. számú ítéletével az előzetes döntéshozatali eljárásban azt a kérdést vizsgálta, hogy a belső piacon az üzleti vállalkozások a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv értelmében, amennyiben egy kereskedelmi gyakorlat objektíve tisztességtelennek minősül az irányelv 5. cikke (4) bekezdése szerint, - mivel az az átlagfogyasztó számára megtévesztő, - vizsgálhatja-e a bíróság a szakmai gondosság megsértését is, vagy nincs lehetősége az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti kritériumok külön vizsgálatára. Az Európai Unió Bírósága a fenti ítéletével kimondta, hogy abban az esetben, ha valamely kereskedelmi gyakorlat teljesíti az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében ahhoz meghatározott valamennyi kritériumot, hogy e gyakorlatot a fogyasztókkal szemben folytatott megtévesztő gyakorlatnak lehessen minősíteni, akkor ahhoz, hogy e gyakorlatot érvényesen lehessen tisztességtelennek, következésképpen az 5. cikk (1) bekezdés alapján tiltottnak nyilvánítani, nem szükséges vizsgálni, hogy e gyakorlat ugyanezen irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében ellentétes-e a szakmai gondosság követelményével is. Az ítélet indokolása hangsúlyozta, hogy a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatot alkotó, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló irányelv 6. cikk (1) bekezdésben foglalt feltételeket alapvetően az átlagfogyasztó, mint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat címzettje szemszögéből kell vizsgálni. Az irányelv 6. cikk (1) bekezdése nem tesz említést az 5. cikk (2) bekezdés a) pontjában szereplő arra vonatkozó feltételről, hogy a gyakorlat ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel, amely feltétel a vállalkozó érdekkörébe tartozik.

A reklámkijelentések tartalmának valós, vagy igaz voltának megítélése szempontjából fogyasztó döntésének befolyásolására alkalmas teszteredményeket kell vizsgálni. A reklámállítások mindegyike nem felelt meg a reklámban közölt teszteredményeknek az eltérő elégedettségi fokokra tekintettel, ezért a felperes kereskedelmi gyakorlata megtévesztő volt. A másodfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy az átlagfogyasztó bőrgyógyászati szakismerettel általában nem rendelkezik, és nem ismeri a teszталányok kiválasztására és az eredmények értékelésére vonatkozó szabályokat, és feltehetően a teszteredmények összevontan közlésére vonatkozó iparági gyakorlatot sem. A fogyasztó a reklámkijelentés alapján hoz döntést, abban az esetben is, ha tisztában van azzal, hogy a termékek hatása eltérő lehet. A fogyasztó lehetséges döntését tekintve a reklámállítások megtévesztők, amelynek megállapításához nem szükséges vizsgálni, hogy a felperes az 2008. évi XLVII. törvény 3. §-ának (2) bekezdésében írt szakmai gondosság követelményeinek, e körben az ésszerűen elvárható

szintű szakismeret követelményeinek megfelelt-e. A reklámkijelentések az eltérő elégedettségi fokoknak teljes körűen nem feleltek meg. A megtévesztő, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat megállapítása vonatkozásában a másodfokú bíróság ítéletében kifejtett álláspontot támasztja alá az Európai Unió Bírósága C-435/11. számú ítéletének indokolása.

Összegezve a Kúria a jogerős másodfokú ítélettel egyezően azt állapította meg, hogy a reklámállítás bizonyosságot sugallt, míg az ennek alapjául szolgáló teszteredmények egy része bizonytalan fogyasztói döntést tükrözött, ezért a reklámállítás megtévesztő volt.

Kfv.III.37.743/2012/8.

Az élelmiszer-ellenőrzési bírság kiszámításának feltételei, a termék összetételében történő eltérés mértéke.

A felperes ügyfélként történő részvételével tisztázható, hogy az 19/2004. (II. 26.) FVM-SzCsM-GKM együttes rendelet 6. §-ának (3) bekezdésében foglaltaknak a jelölés tartalma megfelel-e, vagy további kiegészítő leírás szükséges.

A forgalmazó felelősségének vizsgálata nem különíthető el a felperesre, mint gyártóra irányadó jogszabályok vizsgálatától, mivel az 2008. évi XLVI. törvény 14. §-ának (6) bekezdése értelmében a 10. § (1) bekezdése szerinti jelölésért valamennyi forgalmazón kívül az élelmiszer előállítója is felel. A felperes, mint a vizsgált termékek előállítója az őt terhelő felelősségi szabályokra hivatkozva, kellően alátámasztotta, hogy az élelmiszer-ellenőrzési bírság kiszabása iránti eljárás közvetlenül érinti jogait, és nyilvánvaló érdeke fűződik ahhoz, hogy az alperes a termékek jelölésének hiányossága folytán milyen okból sújtja a forgalmazót bírsággal, figyelemmel arra, hogy e döntés a termékek gyártásával és megrendelésével összefüggő gazdasági érdekeit hátrányosan befolyásolja.

A jelölés megfelelőségének vizsgálata során az alperes a gyártó felperes által rendelkezésre bocsátott csehországi állami állat-egészségügyi hivatalok igazolásai és a laboratóriumi ellenőrzésről készült jegyzőkönyvek alapján vethette össze a jelölés tartalmát, juthatott arra a következtetésre, hogy a jelölés kiegészítése indokolt. Az alperes sem vitatta, hogy a termék forgalmának korlátozása is csak az élelmiszer-jelölési előírásoknak történő nem megfelelés miatt lehetséges, amely döntés azonban a felperes gyártó érdekeit közvetlenül is érinti. Az alperes azt sem vitatta, hogy a jelölés további kiegészítő információkkal teljesítheti az 19/2004. (II. 26.) FVM-SzCsM-GKM együttes rendelet 6. §-ának (4) bekezdésében írt megkülönböztetőségre vonatkozó feltételeket, amely az élelmiszer-ellenőrzési bírság kiszabását megalapozatlanná teheti.

A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet indokolása nem ellentmondó az alkalmazott jogszabályok körében. Az eljáró bíróság hivatkozott az 2000/13/EK irányelv 5. cikk (1) bekezdés b) és c) pontjában írt vagylagos feltételekre, és kifejtette, hogy az 19/2004. (II. 26.) FVM-SzCsM-GKM együttes rendelet 6. §-ának (3) bekezdése szerint az előállító államban használt megnevezés használatának megtiltása akkor lehetséges, ha az élelmiszer összetételére és előállítására vonatkozó eltérés, mint együttes feltétel megvalósult. Az eljáró bíróság ítéletét az 19/2004. (II. 26.) FVM-SzCsM-GKM együttes rendelet 6. §-ának (3) és (4) bekezdésére alapította, amellyel kapcsolatban az alperes sem vitatta, hogy a 19/2004. (II. 26.) FVM-SzCsM-GKM együttes rendelet megalkotására az Európai Parlament és Tanács irányelveinek figyelembevételével került sor.

Az élelmiszer-ellenőrzési bírság kiszabására az 19/2004. (II. 26.) FVM-SzCsM-GKM együttes rendelet szabályait kell alkalmazni. Az alperes a sonka megnevezés megtiltásáról az 2000/13/EK irányelv 5. cikk (1) bekezdés b) és c) pontja alapján a vagylagos feltételekre hivatkozva nem dönthet. Az Európai Bíróság a 8/81. számú Ursula Becker ügyben az irányelvek hatályával kapcsolatban kifejtette, hogy az irányelv általános jellegére, az egyes rendelkezéseinek végrehajtását illetően biztosított mérlegelési jogkörre nem lehet hivatkozni annak érdekében, hogy ne válthassanak ki joghatást azok a rendelkezések, amelyek vonatkozásában az irányelv nem került teljes egészében végrehajtásra.

Kfv.V.35.216/2013/3.

Magáncélra használt szállítóeszköz esetén a behozatali vámok alóli teljes mentességet csak akkor lehet megadni, ha a magánhasználatról a magánszemély és az unió kívüli tulajdonos munkaszerződésben rendelkezik.

Jelen ügyben --a C-182/12. számú ügyével azonosan --az volt az eldöntendő jogkérdés, hogy a 2454/93/EGK rendelet 561. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az unió vámterületén letelepedett személy által magáncélra felhasznált szállítóeszköz esetében a behozatali vámok alóli teljes mentességet csak akkor lehet megadni, ha e magánhasználatot olyan munkaszerződés írja elő, amely e személy és az e területen kívül letelepedett gépjármű tulajdonos között jön létre vagy ellenkezőleg úgy kell értelmezni, hogy ilyen mentesség akkor is nyújtható, amikor a gépjármű tulajdonos a személyt munkaviszony fennállásától függetlenül más módon hatalmazza fel a gépjármű ilyen magáncélú használatára. Az Európai Bíróság ebben a jogkérdésben akként foglalt állást, hogy a 2454/93/EGK rendelet 561. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az Európai Unió Vámterületén letelepedett személy által magáncélra használt szállítóeszköz esetében a behozatali vámok alóli teljes mentességet csak akkor lehet megadni, ha az említett magánhasználatról az e személy és az említett területen kívül letelepedett gépjármű tulajdonos között létrejött munkaszerződés rendelkezik.'Az Európai Bíróság által kifejtett jogértelmezés köti a nemzeti bíróságot.

Jelen ügyben az nem volt vitatott, hogy a felperes a személygépkocsit kizárólag magáncélra használta, továbbá az sem, hogy a felperes és a személygépkocsi tulajdonosa között a vám eljárás kezdeményezésekor nem állt fenn munkaszerződés, ezért a perbeli esetben a magánhasználatról munkaszerződés nem is rendelkezhetett. Az elsőfokú bíróság tehát helytálló és a közösségi joggal összhangban álló jogértelmezéssel állapította meg az alperes határozatának jogszerűségét. Utal egyben a Kúria arra, hogy a Kfv.I.35.234/2013/3.számú ítéletében ugyanilyen tartamú döntést hozott.

Kfv.V.35.340/2013/3.

Nem sérti az uniós/közösségi jogba ütközően kivetett adó visszatérítésének elvét az, ha a tagállam azzal az indokkal tagadja meg az áfa egy részének a visszatérítését, hogy azt fedezte az adóalanynak nyújtott támogatás, feltéve hogy, az adólevonás megtagadásához kapcsolódó gazdasági terhet teljes mértékben semlegesítették.

A 77/388/EGK irányelv 17. cikkének (2) bekezdése nem engedélyez olyan nemzeti szabályozást, amely a hea (áfa) levonási jog olyan általános korlátozását tartalmazza, amely az államháztartási támogatásban részesülő termékeket érintő, valamennyi beszerzésre alkalmazandó (C-74/08., C-591/10.). A tagállamoknak vissza kell téríteni azon hea (áfa) teljes összegét, amelynek az adóalany általi levonását az uniós jog megsértésével akadályozták meg. A jogalap nélküli visszafizetett összeg visszaköveteléséhez való jog célja az adó uniós joggal való összeegyeztethetlensége következményeinek orvoslása, azon gazdasági terhet semlegesítése, amellyel ezen adó jogosulatlanul sújtotta azt a gazdasági szereplőt, aki azt végül valóban viselte (C-94/10.). Az ilyen visszatérítés kivételesen megtagadható, amennyiben jogalap nélküli gazdagodást idézne elő, ha megállapítható, hogy ezen adófizetésére kötelezett személy az adókat ténylegesen áthárította más adóalanyokra (C-398/09.). A tagállam tehát csak akkor tagadhatja meg a jogtalanul kivetett adó egy részének visszatérítését azzal az indokkal, hogy az ilyen visszatérítés az adóalany jogalap nélküli gazdagodásához vezet, ha ezen adó által az adóalanyok okozott gazdasági terhet teljes mértékben semlegesítették. Annak megállapításához azonban, hogy a visszatérítés kizárólag a jogtalanul kivetett adó gazdasági terhének a semlegesítésére irányul-e vagy sem, illetve hogy az adózó jogalap nélküli gazdagodásához vezet-e vagy sem, gazdasági elemzést kell végezni, amely során vizsgálni kell a bizonyítékokat, az összes releváns körülményt. E körben különösen arra kell figyelemmel lenni, hogy a felperesnek nyújtott támogatás összege kevesebb lett volna-e, ha nem akadályozták volna meg a levonási jog gyakorlásában.

Jelen ügyben a támogatás összegét a projekt elszámolható költségére való hivatkozással számították ki, amely magában foglalta a projekt nettó költségét és a le nem vonható áfát is, ezért nem mellőzhető annak vizsgálata, hogy a támogatás összege -az elszámolható költségnek, a le nem vonható áfa figyelmen kívül hagyásával történő számítása esetén -a ténylegesen nyújtott összegnél alacsonyabb lett volna-e. Amennyiben alacsonyabb lett volna a támogatás azon magasabb összegéből eredő többlet,

amelyben így a felperes részesülhetett, annak a következménye lenne, hogy a le nem vonható áfa egy részét a támogatás fedezte. Az adó e többletnek megfelelő részéhez kapcsolódó gazdasági terhet tehát a támogató és nem a felperes viselte. Az adó levonás tilalmához kapcsolódó gazdasági teher semlegesítése érdekében a visszatérítés azon összegének, amelyet a felperes követelhet meg kell felelnie annak a különbségnek, amely egyrészt a héa (áfa) azon összege, amelyet a felperes nem vonhatott le a közösségi jogba ütköző nemzeti szabályozás miatt, és másrészt a felperesnek nyújtott támogatás azon összeget meghaladó összege között mutatkozik, amelyet a felperes kapott volna, ha nem akadályozták volna meg a levonáshoz való jogának gyakorlásában. (C-191/12. számú ítélet 30-33. pontjai).

Az előzőekben részletezettek az alperes az önellenőrzési bevallások revíziója, továbbá a határozathozatal során nem volt és nem is lehetett figyelemmel, mivel a közösségi jog értelmezésére, e körben kötelezően alkalmazandó iránymutatásra csak utóbb, a Kúria kezdeményezése alapján került sor.

A bíróság a Pp. 339/A.§ értelmében a közigazgatási határozatokat a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálhatja felül, tehát érdemi döntését az alperesi határozatokban megállapított tényálláshoz képest kell meghoznia. E határozatok azonban jelen ügyben nem tartalmaznak gazdasági elemzést, illetve olyan adatokat, tényeket, körülményeket, bizonyítékokat, amelyek alapján a nemzeti bíróság dönthetne abban a kérdésben, hogy a keresettel támadott határozatokban orvoslásra került-e vagy sem az uniós joggal való összeegyeztetlenség a C-74/08. és C-191/12. számú ügyekben kifejtett jogértelmezéseknek megfelelően.

Az elsőfokú bíróság jogszerűen döntött a keresettel támadott határozatok hatályon kívül helyezéséről, és az elsőfokú adóhatóságok új eljárásra kötelezéséről. Az új eljárások során az adóhatóságnak bizonyítási eljárást kell lefolytatnia a C-191/12 számú ügyben hozott ítélet 30-34. pontjaiban kifejtetteknek és a kúriai ítéletnek megfelelően, ennek eredményeként kell olyan érdemi döntéseket hoznia, amelyek megfelelnek a jogvita eldöntésére irányadó anyagi jogi és eljárási jogi rendelkezéseknek, így különösen a 77/388/EKG irányelv 17. cikk (2) bekezdésében, a strukturális alapok által társ-finanszírozott tevékenységek kiadásainak támogathatósága tekintetében a 1260/1999/EK Tanácsi rendelet alkalmazása részletes szabályozása megállapításáról szóló 1685/2000/EK rendelet módosításáról és a 1145/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2004. (III.10.) 448/2004/EK Bizottsági rendelet 7. szabályában, az Art. 124/C. és 124/D §-aiban foglaltaknak. Utal egyben a Kúria arra, hogy a visszatérítéshez való jog nem változhat a projekt finanszírozásának forrásai szerint, mert az uniós jog szabályainak megsértésével kivetett adók visszatérítéséhez való jog az uniós rendelkezések által a jogalanyok számára biztosított jogokból ered és azokat kiegészíti.

Kfv.III.37.049/2013/8.

A vontatási villamosenergia nyújtása és a vontatási felhasználású üzemanyag vételezése, vásárlása szolgáltatásokért - amelyek a hálózat - hozzáférési díj egy elemét képezik - a vasúti pályahálózat működtetőjének - a MÁV Zrt-nek - hálózat hozzáférési díjat kell fizetni. Ennek megfizetője köteles a felügyeleti díj megfizetésére is, függetlenül attól, hogy saját maga használja-e azt fel.

Kfv.II.37.124/2013/8.

A fogyasztó megtévesztésére alkalmas magatartás, ha a reklámozó olyan kategorikus illetve piacelsőbbbségi reklámállításokat közöl anélkül, hogy az ígéretek korlátairól bármilyen információ közreadna.

A fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartás körében megállapította a Kúria, hogy az átlagfogyasztó fogalmának felperesi, alperesi és bírósági fogalom-meghatározása szinte azonos.

Nincs eltérés abban sem, hogy a reklámállításokat az átlagos, ésszerűen jól informált, körültekintő és ésszerűen figyelmes fogyasztó szempontjából kell megítélni. Azzal is egyetért a Kúria, hogy a reklám lényege az összefoglaló, figyelemfelkeltő jellege. A reklámnak van terjedelmi korlátja, abba részletes,

szakmai-tudományos igényességű tájékoztatás, információ nem fér bele, mivel a reklámnak közérthetőnek is kell lennie. Fontos azonban kiemelni, hogy a reklámmal szemben az is alapvető elvárás, hogy üzenete önmagában igaz, pontos, valóságos legyen. Különösen fontos ez az elvárás, ha a reklám kifejezetten, középpontba helyezve jelenít meg, illetve hangsúlyoz valamely lényeges tulajdonságot, jellemzőt. Ekkor is pontosan, valóságosan kell, hogy tegye, mert az átlagos fogyasztó ekkor tud reális képet kialakítani egy termékről.

Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy az átlagos fogyasztó jól informáltsága nem jelenti azt, hogy köteles utána járni a reklámállítások valóságának, hogy ellenőriznie kell azokat, sőt kételkednie kell bennük. Az átlagos fogyasztó bizalommal fordul a reklámok felé, különösen érzékenyen reagál azokra, ha a termék olyan tulajdonsága, jellemzője kerül a reklámüzenet középpontjába, mely számára a termékek közötti választásnál preferált kiválasztási szempont. Ha a felperes, mint reklámozó a termék kivételes jellegét helyezi a reklám fókuszába, akkor utóbb -mint perbeli esetben - nem védekezhet azzal, hogy a fogyasztónak lényegében tudnia kellett arról, hogy a kijelentések nem fedik/fedhetik a valóságot. Az ilyen reklámozói magatartás alapvetően megtévesztő.

Az elsőfokú bíróság a kategorikus reklámállítások és az elsőbbségi állítások vonatkozásában részletes elemzést adott, amikor kifejtette, hogy a kifogásolt tájékoztatások nem azért sértették az 1996. évi LVII. törvény 8.§ (2) bekezdés a) pontját, mert azok mögött nem 100 %-os hatékonyságot igazoló tesztek álltak, hanem azért, mert azok feltétel nélküli ígéretekéről szóltak anélkül, hogy az ígéretek korlátairól bármilyen információ megjelent volna, továbbá az elsőbbségi állítások igazolva sem voltak. Ezt az érvelés maradéktalanul elfogadta a másodfokú bíróság is.

A felperes felülvizsgálati kérelmében minden alapot nélkülözve állítja, hogy az ítéletek alapján az lenne a kívánalom, hogy minden állított hatást 100%-os hatékonysággal kell igazolni. Ilyen követelményt a bíróságok nem állítottak fel, csupán azt az alapelvet tartották fenn, hogy ha a felperes állítja egy termékéről, hogy az bizonyos tulajdonságokkal, hatással rendelkezik, akkor azt igazolja, továbbá ha az állításai szubjektív hatékonysági vizsgálati eredményeken alapulnak, akkor ez derüljön ki egyértelműen a tájékoztatásból, mivel a módszerek különbözősége okán nem mindegy, hogy objektív vagy szubjektív hatékonysági vizsgálaton alapul az állítás. A szakértői vélemény a kategorikus állítások körében kellően alátámasztja azt, hogy a felperes volt az, aki túlzó állításokat tett, melyeket nem tudott és bizonyos körben nem is lehetett bizonyítani. A tudományos igazolás lehetőségeit maga a felperesi állítás lépte át.

A Kúria álláspontja szerint irreleváns az a körülmény, hogy az Európai Unió országaiban nem indult versenyfelügyeleti eljárás a felperes azonos reklámállításával kapcsolatban. Ez -bizonyítás esetén - a felperes javára, terhére figyelembe nem vehető. E körben kizárólag azt lehetett volna értékelni, ha egy esetleges eljárás során valamely európai hatóság jogsértés hiányát állapította volna meg ugyanezen reklámállítások tekintetében.

Kfv.II.37.134/2013/8.

Magyar intervenció készletből származó gabona értékesítése esetén megalapozott minőségi kifogás alapján a vevő minden kötelezettség alól mentesül, a letett ajánlati biztosíték visszajár.

A Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet megsértette-e az EGK rendelet 16. cikkét és 17. cikk (4) bekezdését. A Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a magyar intervenció készletből származó gabona belső piacon történő értékesítésre vonatkozó pályázati felhívásban foglalt, értékesítésre kínált 47.951,72 tonna mennyiségű kukorica tekintetében az intervenció minimumkövetelményeknek a teljes mennyiségre vonatkoztatottan, a mintavételek eredményei alapján megállapítható értékek átlaga szerint kell megfelelni, vagy az egyes mintavételek tekintetében megállapított, a minimumkövetelményeket el nem érő résztételek esetében a minőségi kifogás megalapozottnak tekinthető-e és így a vételár megfizetését a felperes jogszerűen megtagadhatta-e.

Az alperes ajánlattételi felhívásának VIII. pont (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy az 1., illetve a 8.számú mellékletben meghirdetett minőségi paraméterek tájékoztató jellegűek, az egyes értékesítési tételek teljes mennyiségére vonatkoznak. A VIII. pont (3)-(5) bekezdései szerint a sikeres ajánlattevő a hatóság ellenőre jelenlétében megegyezés szerint 500 tonnánként vagy tételenként mintát vehet,

amelyből egy minta a raktározónál, egy letéti minta a hatóságnál marad. A mintavétel eredménye kizárólag abban az esetben kötelező a hatóságra nézve, ha a sikeres ajánlattevő mintavételezést végző megbízottjának személyét a mintavételt megelőzően a hatóság elfogadta. Minőségi kifogás esetén, amelynek jogossága csak mintaelemzéssel dönthető el, a letéti mintát a hatóság elemzés céljából akkreditált laboratóriumnak küldi meg. Az elemzés eredménye szerint amennyiben a gabonátétel minősége az intervenció minimum-követelményeket eléri, a sikeres ajánlattevő köteles a tételt átvenni, elszállítani, illetve a vételárat megfizetni. Amennyiben a letéti minta elemzésének eredménye szerint a gabona minősége az intervenció minimumkövetelményeket nem éri el, a vevő (azaz a felperes) minden kötelezettségétől mentesül.

A perbeli esetben a Kúria úgy ítélte meg, hogy a gabona minősége tekintetében az intervenció minimumkövetelményeknek való megfelelést nem az egyes mintavételek részeredményeinek átlagolásával kell meghatározni, hanem az egyes mintavételek eredményei alapján kell vizsgálni, hogy a gabona az intervenció minimumkövetelményeket eléri-e, így a gabona minősége megfelelő-e. A perbeli esetben több szakvélemény is azonosan bizonyította, igazolta, hogy a per tárgyát képező kukorica tétel egy része – az F² jelű raktárból származó minták elemzése alapján megállapíthatóan – nem felelt meg az intervenció minimum-követelményeknek, emiatt a felperes minőségi kifogást jogszerűen terjesztett elő, ezért a felperes minden kötelezettségétől az ajánlati felhívás VIII. pontja szerint mentesült, az elsőfokú bíróság az EGK rendelet 16. cikkét és 17. cikk (4) bekezdését figyelembe véve jogszerűen döntött. A minden kötelezettség alóli mentesülés folytán az ajánlati biztosítékot fel kell szabadítani és a felperesnek visszautalni.

Kfv.II.37.351/2013/5.

Csak konkrét jogsértés vizsgálható a felülvizsgálati eljárásban. Előzetes döntéshozatali eljárás nem kezdeményezhető olyan kérdésben, amely az uniós jog értelmezését nem igényli.

A felperesnek az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kezdeményezése a Pp. 155/A.§ (1) bekezdése alapján az alábbiakban kifejtett okokból nem teljesíthető, az erre irányuló kezdeményezést az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el. A 2009/136/EK irányelv 23. cikke foglalkozik az elektronikus hírközlési szolgáltatások rendelkezésre állásával és a 22. cikke a szolgáltatások minőségével. Ez utóbbi rendelkezés (3) bekezdése a szolgáltatás minőségével kapcsolatos minimumkövetelmények meghatározására jogosítja fel a nemzeti szabályozó hatóságokat. A felperes által hivatkozott irányelvi rendelkezés hatósági ellenőrzésre vonatkozó rendelkezést nem tartalmaz, így ennek a rendelkezésnek az értelmezésére a felperes által kért tartalommal nem kerülhet sor. Az elsőfokú hatóság a határozata második oldalán jogszabályi hivatkozásokkal alátámasztotta, részletesen levezette, hogy mire terjed ki a hatásköre, melyből következően csak azt vizsgálhatta, hogy az elektronikus hírközlésre vonatkozó jogszabályokban és az ÁSZF-ben foglaltakat a szolgáltató betartotta-e a szerződéses jogviszony tartalma alatt, de arra már nem jogosult, hogy hatósági ellenőrzés keretében a szolgáltatás szakmai indokoltságát érdemben megítélje. A hatóság csak azt vizsgálhatja, hogy a panaszbejelentés, hibabejelentés kapcsán a szolgáltató intézkedett-e az ÁSZF-ben vállalt határidőn belül. A felperes sem tudott olyan nemzeti jogszabályt megjelölni, amely a hibabejelentés szakmai tartalmának hatósági ellenőrzésére a magyar hatóságot feljogosította volna.

Az iratbetekintés kapcsán hivatkozott 2011/83/EU irányelv 23.cikk (1) bekezdés az irányelv végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza. Az irányelv hatálya a távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésekkel kapcsolatos fogyasztói tájékoztatásra terjed ki. Az irányelv az iratismertetés módját nem szabályozza, így e kérdésben az irányelv értelmezésére előzetes döntéshozatali eljárás nem indítható, ahogy erre ugyanezen irányelv 24.cikk (1) bekezdése sem teremt alapot.

Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését jogszerűen és megalapozottan utasította el, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikkében foglalt, előzetes döntéshozatalra tartozó értelmezési kérdés nem merült fel.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának magyar vonatkozású ítéletei

1. Fehér Sándor Magyarország elleni ügye (69.095/10. sz. ügy)⁶

A kérelmező 2006. szeptember 19-én őrizetbe vették rablás és más bűncselekmények vádjával; 2009. október 28-án jogerősen hat év és nyolc hónap szabadságvesztésre ítélték.

A kérelmezőt 2006. szeptember 19-e és 2008. október 23-a között Szolnokon, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben tartották előzetes letartóztatásban olyan négyesemélyes zárkákban, amelyek alapterülete 6,33-7,25 m² között mozgott (azaz átlagosan körülbelül 1,7 m² esett egy főre). A kérelmező állította, hogy a zárkat naponta csak egy órára hagyhatta el, és benyújtotta két zárkatársa ezt megerősítő nyilatkozatát. A Kormányzat előadta, hogy ebből az időszakból csaknem egy évig és kilenc hónapig a kérelmező naponta három órát tölthetett a zárkán kívül, és egy további órát a szabadban. A 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 239. § (2) bekezdése szerint a börtönparancsnok döntésétől függ, hogy a nap folyamán az előzetes letartóztatottak zárkáinak ajtaját a nap folyamán nyitva vagy zárva tartják-e.

Miután rövid ideig a Tököli Rabkórházban tartózkodott, a kérelmezőt átszállították az Állampusztai Büntetés-végrehajtási Intézetbe. 2008 november 3-a és 2009. július 23-a között egy olyan zárkában őrizték, amelynek alapterülete 24 m² volt tíz fogvatartottra (a kérelmező szerint, vagyis 2,4 m² jutott egy főre) vagy 30,24 m² tizennégy fogvatartottra (a Kormányzat szerint, vagyis 2,16 m² jutott egy főre). A fogvatartottak a nap folyamán szabadon elhagyhatták a zárkákat.

A kérelmezőt 2009. július 24-e és 2009. december 21-e között a Tiszalöki Büntetés-végrehajtási Intézetben tartották fogva, jó körülmények között.

A kérelmezőt 2009. december 21-e és 2010. szeptember 10-e között a Budapesti Fegyház és Börtönben tartották fogva egy 25 m²-es, tíz személyes zárkában (azaz 2,5 m² jutott egy főre), ahol a nap folyamán szabadon mozoghatott az épületszárnyon belül.

Miután rövid ideig a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben tartották fogva, a kérelmezőt 2010. szeptember 20-án visszaszállították az Állampusztai Büntetés-végrehajtási intézetbe, ahol mindmáig tartózkodik. 2010. október 1-jétől egy 30,24 m²-es zárkába helyezték el tíz másik fogvatartottal (azaz 2,75 m² jutott egy főre). A nap folyamán szabadon mozoghatott az épületszárnyon belül.

A kérelmező – az Egyezmény 3. cikkére hivatkozással – azt sérelmezte, hogy szűkös körülmények között való fogvatartása embertelen és megalázó bánásmódnak minősül.

Miként azt a Bíróság már számos alkalommal kimondta, az Egyezmény 3. cikke a demokratikus társadalom egyik legalapvetőbb értékét rögzíti; abszolút jelleggel megtiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést, függetlenül a körülményektől és az áldozat viselkedésétől. A Bíróság emlékeztetett arra is, hogy ítélezési gyakorlatának megfelelően a rossz bánásmódnak el kell érnie a súlyosság egy bizonyos szintjét ahhoz, hogy az Egyezmény 3. cikkének hatálya alá essék. A súlyosság e szintjének meghatározása viszonylagos, az eset körülményeitől függ, például a bánásmód időtartamától, a fizikai és lelki hatásoktól, egyes esetekben az áldozat nemétől, életkorától és egészségi állapotától. Továbbá, annak megállapítása során, hogy a bánásmód „megalázó”-e a 3. cikk értelmében, a Bíróság tekintettel van arra, hogy az-e a célja, hogy megalázzák és kiszolgáltatottá tegyék az érintett személyt, és – ami a következményeket illeti – ez hátrányosan befolyásolta-e személyiségét a 3. cikkel összeegyeztethetetlen módon. Egy ilyen célzat hiánya azonban nem zárhatja ki egyértelműen a 3. cikk megsértésének megállapítását. A Bíróság következetesen hangsúlyozta, hogy az Egyezmény 3. cikkének megsértése az általában egy jogszerű bánásmód vagy büntetés adott formájához elkerülhetetlenül kapcsolódón túlmenő szenvedést és megaláztatást foglal magában. A személyes szabadságától megfosztó intézkedések gyakran foglalhatnak magukba ilyen elemeket. Így e

⁶ Az ítélet 2013. október 2-án vált véglegessé.

rendelkezés alapján, az Állam köteles biztosítani, hogy a személyt olyan körülmények között tartsanak őrizetben, amelyek összeegyeztethetők az emberi méltóság tiszteletével, az intézkedés végrehajtásának jellege és a módja ne tegye ki az egyént az őrizetben elkerülhetetlenül benne rejlő szintet meghaladó erősségű szorongásnak és nehézségnek, és - az őrizet gyakorlati követelményeiből adódóan - az őrizetes egészsége és jóléte megfelelően biztosított legyen.

A Bíróság megjegyezte, hogy a szolnoki fegyintézetben a kérelmezőt több mint két évig és egy hónapig egy fejenként átlagosan 1,7 m²/fő alapterületű zárkában helyezték el. Észlelte, hogy a Kínzás és embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottság (CPT) ezzel szemben úgy ítélte, hogy a többszemélyes cellák esetén a 4 m²/fő élettér az elfogadható minimum.

A Bíróság ezért úgy találta, hogy a kérelmező fogva tartása a túlszűfolt szegedi börtönben, együttvéve azzal, hogy a fogvatartottnak szinte az egész napot a cellákban kellett tölteniük, megsértette az emberi méltósághoz való jogot, és hátrányosan befolyásolta a kérelmező testi és lelki állapotát. Ennek megfelelően arra a következtetésre jutott, hogy a túlszűfolt körülmények között történő fogva tartás az Egyezmény 3. cikkének megsértésével embertelen és megalázó bánásmódnak minősül.

A Bíróság szerint a kérelmező részére ebben az esetben rendelkezésre álló élettér annyira korlátozott volt, hogy azt nem mérsékelhette kellőképpen a zárkán kívüli idő, még ha e tekintetben elfogadjuk a Kormányzat változatát, amely napi négy óra engedélyezésére hivatkozott ezen időszak nagy részében. A Bíróság kiemelte továbbá, hogy – az előzetes letartóztatásban lévők helyzetét illetően – a börtönparancsnok a börtönparancsnok döntésétől függött, hogy a nap folyamán az előzetes letartóztatottak zárkáinak ajtaját a nap folyamán nyitva tartják-e, még ha a túlszűfolt nyilvánvaló volt is. A Bíróság szemében ez a felhatalmazás a jelenlegihez hasonló körülmények között megkövetelt biztosítékokhoz képest elégtelen, a túlszűfolt embertelen és megalázó bánásmódnak minősül. A fennmaradó időt illetően a Bíróság észlelte, hogy az Állampusztai Büntetés-végrehajtási Intézetben (2008. november 3.–2009 július 23.) a kérelmezőnek 2,16 vagy 2,4 m²-es lakótér állt a rendelkezésére, a Budapesti Büntetés-végrehajtási Intézetben 2,5 m²-es, és Állampusztai Büntetés-végrehajtási Intézetben (2010. szeptember 20-tól), 2,75 m²-es. Ezekben az esetekben a kérelmező a nap nagy részét a zárkán kívül tölthette. A bíróság szemében ez a körülmény csökkenti a hely szűköségének hatását. Azonban nem hagyhatta figyelmen kívül azt a tényt, hogy a rendelkezésre álló élettér minden esetben személyenként 3 m² alá esett, azaz lényegesen alacsonyabb volt, mint a CPT szabvány. A Bíróság ezért úgy találta, hogy a kérelmező ilyen szűkös körülmények közötti fogvatartásának – különösen a szolnoki fegyintézetben – hátrányosnak kellett lennie testi és lelki állapotára. Ennek megfelelően arra a következtetésre jutott, hogy a fogvatartás túlszűfolt körülményei embertelen és megalázó bánásmódnak minősülnek, megsértve az Egyezmény 3. cikkét.

Végül, szem előtt tartva azt a tényt, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek túlszűfoltóságának, és az abból eredő elégtelen élet- és higiéniai feltételek problémájának súlyosságát a nemzeti hatóságok is elismerték, a Bíróság úgy ítélte, hogy a szükséges igazgatási és gyakorlati intézkedések megtétele révén a kérdésre hatékony orvoslás kínálható. A Bíróság álláspontja szerint a hatóságoknak gyorsan kell cselekedniük annak érdekében, hogy a fogvatartottak számára megfelelő fogvatartási körülményeket biztosítsanak.

A Bíróság a kérelmező javára 12.000,-Euro nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiemelten fontos ítéletei

1. Kuszama Maskadova és mások Oroszország elleni ügye (18.071/05. sz. ügy)⁷

Az első kérelmező férje, aki a második és harmadik kérelmező apja, az 1994-96-os fegyveres összeütközés idején a csecsen szeparatista mozgalom egyik katonai és politikai vezetője volt. Több terrorcselekmény elkövetésével, elsősorban azzal vádolták, hogy ő volt a beszláni iskola elleni 2004-es terrortámadás kitervelője, mely során 334 ember – köztük 86 gyermek – életét vesztette. Ezt követően rejtőzködve élt 2005. március 8-áig, amikor holttestét az orosz biztonsági erők egy földalatti rejtékhelyen találták meg egy különleges művelet során.

⁷ Az ítélet 2013. október 7-én vált véglegessé.

Halálának körülményeit a hatóságok az ellene megindított büntetőeljárással összefüggésben vizsgálták ki. Bár további bizonyítékot találtak, amelyek megerősítették, hogy tevőlegesen részt vett a beszláni iskola elleni terrortámadás kitervelésében, a büntetőeljárást a halálára tekintettel megszüntették. A hatóságok úgy döntöttek, hogy a haláleset ügyében sem indítanak büntetőeljárást. A helyszínen összegyűjtött különböző bizonyítékok, köztük tanúvallomásokra és számos szakértői vizsgálatra hivatkozva úgy találták, hogy egy vele együtt rejtőzködő fegyveres felkelő által, a földalatti búvóhely bejáratának a biztonsági erők általi berobbantásakor véletlenül kilőtt lövedék által okozott fejsérüléseibe halt bele.

A hatóságok egy 2005. március 25. napján kelt határozatban rendelkeztek a holttest eltemetetéséről a feladatot a Csecsen Köztársaság kormányára bízva. 2005. áprilisában a hatóságok elutasították a kérelmezőknek a holttest kiadására irányuló kérelmét. Hivatkozva a terroristák eltemetetéséről szóló 2003-as rendelet (a továbbiakban: 2003-as rendelet) és a terrorizmus elleni küzdelemről szóló törvény rendelkezéseire, tájékoztatták a kérelmezőket, hogy azoknak a terroristáknak a holttestét, akik terrorcselekményük eredményeként haltak meg, nem adhatják ki a hozzátartozóknak, és az eltemetés helyét sem fedhetik fel.

A kérelmezők – az Egyezmény 2. cikkére hivatkozással – azt állították, hogy Maskadovot nem találták holtan, hanem az orosz biztonsági erők csalták csapdába, vették őrizetbe és ölték meg; sérelmezték azt is, hogy a halálának körülményeivel kapcsolatos nyomozás nem volt megfelelő. A kérelmezők – az Egyezmény 8., 13. és 14. cikkére hivatkozással – sérelmezték azt is, hogy a hatóságok a terrorizmussal kapcsolatos jogszabályok alapján megtagadták a hozzátartozójuk holttestének kiadását, és azt állították, hogy a szabályozás diszkriminatív, mivel kizárólag az iszlám hit követői és a csecsen etnikai közösség ellen irányul.

A Bíróság megállapította, hogy a holttest felfedezését követően nyomban megindított nyomozás csak körülbelül négy hónapig tartott, és nyomban le is zárult egy határozattal, amely konkrét megállapításokat tartalmazott Maskadov halálának ténybeli körülményeire vonatkozóan. A nyomozást a Legfőbb Ügyészség folytatta le, mely szervezetileg független a 2005. március 8. napján végrehajtott műveletért felelős hatóságoktól. Továbbá Maskadov halálának okát igazságügyi szakértő állapította meg, akinek a következtetéseit a kérelmezők nem vitatták. Végül pedig a nyomozó hatóságok által feltárt bizonyítékok – ide értve az ismételt vizsgálatokat és tanúkihallgatásokat – általánosságban összhangban voltak a tényeknek a Kormányzat által előadott változatával. Mindezek alapján a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a hatóságok jóhiszeműen jártak el, és hogy a Maskadov halálának tárgyában indított nyomozás megfelelt a 2. cikk eljárásjogi vetületéből fakadó követelményeknek.

Ami Oroszország állítólagos felelősségét illeti Maskadov haláláért, a Bíróság kiemelte, hogy a hatóságok nem tudhatták előre, hogy ő és más fegyveres felkelők a földalatti búvóhelyen rejtőzködnek, a bejárat berobbantása előtt, ami véletlen lelövését eredményezte. Ennek megfelelően a kérelmezők állításai a hatóságok és a tanúk közötti összeesküvésre vagy összejátszásra vonatkozóan feltételezettek maradtak és valószínűtlenek. Nem volt tehát bizonyíték arra, hogy Maskadov halálának közvetlen oka a hatóságok intézkedése volt, és a Bíróság a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem sértették meg a 2. cikk anyagi jogi vetületét sem.

A Bíróság kiemelte, hogy Oroszországban az elhunyt személyek hozzátartozói számára, akik meg akarják szervezni a temetést, általában törvény biztosítja azt a jogot, hogy részükre a holttestet a temetéshez azonnal kiadják azt követően, hogy a halál okát megállapították. Ezért az, hogy a hatóságok a holttest kiadását megtagadták, kivételt képez az általános szabály alól. Ezenkívül a kérelmezőket egyértelműen megfosztották annak lehetőségétől, hogy hozzátartozójuk temetését megszervezzék és azon részt vegyenek, illetve – az esetleges látogatások érdekében – hozzátartozójuk sírhelyének hollétét megismerjék. Ezért az a döntés, hogy a holttestet nem adják ki a hozzátartozóknak, beavatkozást jelent a kérelmezők magán- és családi élethez való jogába.

A Bíróság továbbá úgy ítélte, hogy a holttest kiadása hatósági megtagadásának, amely a terrorizmus elleni küzdelemről szóló törvényen és a 2003-as rendeleten alapult, az orosz jogban törvényes alapja van. A döntésnek törvényes célja volt, nevezetesen a zavargás megelőzése a temetés során Maskadov támogatói vagy ellenfelei vagy a felkelők részéről, a terrorizmusnak áldozatul esettek hozzátartozói érzelmeinek védelme, és a lakosságra gyakorolt lélektani hatást minimalizálása.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy tisztában van azzal, hogy az Államok különleges kihívásokkal szembesülnek a terrorizmus és a terrorista erőszak miatt. Ugyanakkor a Bíróság úgy ítélte, nehezen lehet egyetérteni azzal, hogy a Kormányzat által hivatkozott célok, bár törvényesek, megfelelő igazolásul szolgálnak arra, hogy megtagadják a hozzátartozóktól azt, hogy a temetési szertartáson bármilyen módon részt vegyenek, illetve végső kegyeletüket valamilyen módon leróhassák. Az, hogy a sírhely hollétének felfedését teljes mértékben megtagadták, véglegesen megszakított mindennemű kapcsolatot a kérelmezők és elhunyt hozzátartozóik földi maradványai között.

Ezenkívül, mikor úgy döntöttek, hogy nem adják ki a holttestet, a hatóságok nem egy „esetről-esetre” haladó megközelítést alkalmaztak, és nem vették figyelembe az egyes elhunytak és családtagjaik egyéni körülményeit. Ellenkezőleg, a döntés tisztán automatikus volt, és figyelmen kívül hagyta a hatóságok 8. cikk szerinti azon kötelezettségét, hogy biztosítsák: a magán- és családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogba való bármilyen beavatkozás igazolt és arányos legyen az adott ügy egyedi körülményei között. Egy ilyen egyéniesített megközelítés hiányában úgy tűnt, hogy az elutasítás – úgy tűnik – főleg büntető hatással volt a kérelmezőkre az által, hogy a terrorista tevékenységéért való felelősség terhét az elhunytól a hozzátartozókra hárította. Ezért a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a holttestnek a hozzátartozók részére történő kiadásának megtagadása a kérelmezők magán- és családi élet tiszteletben tartásához való joga megsértésének minősül.

A hatóságoknak a holttest kiadásának megtagadásáról szóló határozata kapcsán a Bíróság kiemelte a hatékony jogorvoslat hiányát. Noha egy 2007-es alkotmánybírói határozat – amely a 2003-as rendeletet és a terrorizmus elleni küzdelemről szóló törvényt úgy értelmezte, hogy a hatóságok nem temethetik el a holttesteket addig, amíg az illetékes hatóság határozatát a bíróság jóvá nem hagyta – javította a kérelmezők helyzetét, az orosz bíróságok hatásköre csak az intézkedések alaki törvényességének felülvizsgálatára terjed ki, az intézkedés mint olyan szükségességének felülvizsgálatára nem. Így a jogalkotó nem biztosított a kérelmezők számára megfelelő eljárásjogi garanciákat az önkényesség ellen. A kérelmezőknek valójában nem volt tényleges lehetőségük a határozat megfellebbezésére, tekintettel arra, hogy a hatóságok megtagadták, hogy a határozat másolatát részükre kiadják, valamint arra, hogy ezen határozatok felülvizsgálatára a bíróságok csak korlátozott hatáskörrel rendelkeznek. Mindezek alapján a Bíróság megállapította az Egyezmény 13. cikkének megsértését az Egyezmény 8. cikkével összefüggésben.

A Bíróság nem talált olyan jelzést, melynek alapján megállapítható volna, hogy a jogi szabályozás kizárólag az iszlám hit követői vagy a csecsen közösség tagjai ellen irányult volna. A Bíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy az Egyezmény 14. cikkét nem sértették meg az Egyezmény 8. cikkével összefüggésben.

A Bíróság egyhangú döntése szerint a kérelmezőket ért nemvagyoni kárért a jogsértés megállapítása megfelelő igazságos elégtételként szolgál.

2. Szabancsijeva és mások Oroszország elleni ügye (38.450/05 sz. ügy)⁸

A kérelmet 50 orosz állampolgár nyújtotta be, akik Nalcsik városában (Kabard- és Balkárföld) élnek. Azt állították, hogy 55 olyan felkelő hozzátartozói, akik Nalcsikban egy 2005 októberi, rendvédelmi szervek elleni támadás során veszítették életüket. A hatóságok elismerték, hogy valamennyi elhunyt személy, akire a kérelmezők utaltak, azok közé tartozik, akiket a támadás során megöltek.

Közvetlenül a támadást követően néhány kérelmező közös kérelmet terjesztett elő a holttestek kiadása érdekében, hogy eltemethessék őket, de nem jártak sikerrel. Végül a hatóságok 2006. május 15-én kelt határozatukban megtagadták a holttestek kiadását, majd elhamvasztották azokat. A kérelmezők első kísérlete a döntés bírósági felülvizsgálatára sikertelen volt, minthogy a bíróság elutasította érveik érdemi vizsgálatát. A kérelmezők közül néhányan megtámadták az Alkotmánybíró előtt a terrorizmus elleni küzdelemről szóló törvényt és a 2003-as rendeletet. Az Alkotmánybíró 2007-es határozatában kimondta, hogy a vitatott jogszabályok összhangban vannak az Alkotmánnyal, azonban úgy értelmezte azokat, hogy a hatóságok nem temethetik el a holttesteket mindaddig, amíg az illetékes hatóság határozatát a bíróság jóvá nem hagyta.

⁸ Az ítélet 2013. szeptember 6-án vált véglegessé.

A kérelmezők – az Egyezmény 3. cikkére hivatkozással – sérelmezték azokat a körülményeket, amelyek közt a hatóságok a hozzátartozóik holttestét azonosítás céljából tárolták. Azt állították, hogy a támadást követő első négy napon néhány holttestet – hely hiányában – a városi hullaházon kívül tároltak, majd hűtőkocsikban egymásra halmozva helyezték el a holttesteket. A kérelmezők – az Egyezmény 38. cikkének 1. bekezdésére hivatkozással – azt is állították, hogy a Kormányzat az aktából visszatartott bizonyos, a Bíróság előtti ügyük szempontjából fontos iratot. Végül a kérelmezők – az Egyezmény 8., 13. és 14. cikkére hivatkozással – sérelmezték azt is, hogy a hatóságok a terrorizmussal kapcsolatos jogszabályok alapján megtagadták a hozzátartozóik holttestének kiadását, és azt állították, hogy a szabályozás diszkriminatív, mivel kizárólag az iszlám hit követői és a csecsen etnikai közösség ellen irányul.

A Bíróság elismerte, hogy azok a körülmények, melyek közt a hozzátartozóik holttestét tárolták, szenvedést okozhattak a kérelmezőknek, minthogy a Kormányzat is beismerte, hogy a helyi lehetőség a hűtve tároláshoz elégtelen volt ahhoz, hogy valamennyi holttestet befogadja a támadást követő első négy napon, és azt, hogy még ezután is egymásra kellett halmozniuk a holttesteket a hűtőkocsikban. Ugyanakkor ezeket a hiányosságokat a 2005 októberében lezajlott események miatti logisztikai nehézségek és az áldozatok nagy száma eredményezte. Nem volt célzatos szándékuk, hogy a kérelmezőket embertelen bánásmódnak tegyék ki, vagy nekik lelki szenvedést okozzanak. Más szóval, a kérelmezők által átélt lelki fájdalom hasonló volt ahhoz, amelyet bármely elhunyt személy hozzátartozói átélnek, mely nem vizsgálható a 3.cikk megsértéseként.

A Bíróság kiemelte, hogy Oroszországban az elhunyt személyek hozzátartozói számára, akik meg akarják szervezni a temetést, általában törvény biztosítja azt a jogot, hogy részükre a holttestet a temetéshez azonnal kiadják azt követően, hogy a halál okát megállapították. Ezért az, hogy a hatóságok a holttest kiadását megtagadták, kivételt képez az általános szabály alól. Ezenkívül a kérelmezőket egyértelműen megfosztották annak lehetőségétől, hogy hozzátartozójuk temetését megszervezzék és azon részt vegyenek, illetve – az esetleges látogatások érdekében – hozzátartozójuk sírhelyének hollétét megismerjék. Ezért az a döntés, hogy a holttestet nem adják ki a hozzátartozóknak, beavatkozást jelent a kérelmezők – kivéve a tizenkilencedik kérelmezőt, aki hivatalosan nem volt összeházasodva az elhunyttal, csak együtt éltek 2005 februárja óta – magán- és családi élethez való jogába.

A Bíróság továbbá úgy ítélte, hogy a holttest kiadásának hatósági megtagadása, amely a terrorizmus elleni küzdeletről szóló törvényen és a 2003-as rendeleten alapult, az orosz jogban törvényes alapja van. A döntésnek törvényes célja volt, nevezetesen a zavargás megelőzése, a terrorizmusnak áldozatul esettek hozzátartozói érzelmeinek védelme, és a lakosságra gyakorolt lélektani hatást minimalizálása.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy tisztában van azzal, hogy az Államok különleges kihívásokkal szembesülnek a terrorizmus és a terrorista erőszak miatt. Ugyanakkor a Bíróság úgy ítélte, nehezen lehet egyetérteni azzal, hogy a Kormányzat által hivatkozott célok, bár törvényesek, megfelelő igazolásul szolgálnak arra, hogy megtagadják a hozzátartozóktól azt, hogy a temetési szertartáson bármilyen módon részt vegyenek, illetve végső kegyeletüket valamilyen módon leróhassák. Az, hogy a sírhely hollétének felfedését teljes mértékben megtagadták, véglegesen megszakított mindennemű kapcsolatot a kérelmezők és elhunyt hozzátartozóik földi maradványai között.

Ezenkívül, mikor úgy döntöttek, hogy nem adják ki a holttestet, a hatóságok nem egy „esetről-esetre” haladó megközelítést alkalmaztak, és nem vették figyelembe az egyes elhunytak és családtagjaik egyéni körülményeit. Ellenkezőleg, a döntés tisztán automatikus volt, és figyelmen kívül hagyta a hatóságok 8. cikk szerinti azon kötelezettségét, hogy biztosítsák: a magán- és családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogba való bármilyen beavatkozás igazolt és arányos legyen az adott ügy egyedi körülményei között. Egy ilyen egyéniesített megközelítés hiányában úgy tűnt, hogy az elutasítás – úgy tűnik – főleg büntető hatással volt a kérelmezőkre az által, hogy a terrorista tevékenységéért való felelősség terhét az elhunytokról a hozzátartozókra hárította. Ezért a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a holttestnek a hozzátartozók részére történő kiadásának megtagadása a kérelmezők – kivéve a tizenkilencedik kérelmezőt – magán- és családi élet tiszteletben tartásához való joga megsértésének minősül.

A hatóságoknak a holttest kiadásának megtagadásáról szóló határozata kapcsán a Bíróság kiemelte a hatékony jogorvoslat hiányát. Noha egy 2007-es alkotmánybíróági határozat – amely a 2003-as rendeletet és a terrorizmus elleni küzdelemről szóló törvényt úgy értelmezte, hogy a hatóságok nem temethetik el a holttesteket addig, amíg az illetékes hatóság határozatát a bíróság jóvá nem hagyta – javította a kérelmezők helyzetét, az orosz bíróságok hatásköre csak az intézkedések alaki törvényességének felülvizsgálatára terjed ki, az intézkedés mint olyan szükségességének felülvizsgálatára nem. Így a jogalkotó nem biztosított a kérelmezők számára megfelelő eljárásjogi garanciákat az önkényesség ellen. A kérelmezőknek valójában nem volt tényleges lehetőségük a határozat megfellebbezésére, tekintettel arra, hogy a hatóságok megtagadták, hogy a határozat másolatát részükre kiadják, valamint arra, hogy ezen határozatok felülvizsgálatára a bíróságok csak korlátozott hatáskörrel rendelkeznek. Mindezek alapján a Bíróság megállapította az Egyezmény 13. cikkének megsértését az Egyezmény 8. cikkével összefüggésben.

A Bíróság nem talált olyan jelzést, melynek alapján megállapítható volna, hogy a jogi szabályozás kizárólag az iszlám hit követői vagy a csecsen közösség tagjai ellen irányult volna. A Bíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy az Egyezmény 14. cikkét nem sértették meg az Egyezmény 8. cikkével összefüggésben.

A Bíróság észlelte, hogy a kormányzat előterjesztette azoknak az okiratoknak a másolatát, amelyek jelentősen megkönnyítették az ügy kivizsgálását. A Bíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy az Egyezmény 38. cikkének 1. bekezdését nem sértették meg.

A Bíróság egyhangú döntése szerint a kérelmezőket ért nemvagyoni kárért a jogsértés megállapítása mindkét ügyben megfelelő igazságos elégtételként szolgál.

3. Brigid McCaughey és mások Egyesült Királyság elleni ügye (43098/09. sz. ügy)⁹

A kérelmezők két férfi közeli hozzátartozói, akiket a biztonsági erők 1990 októberében Észak-Írország lelőttek. A rendőrség vizsgálatot folytatott, és az aktát átadta a Legfőbb Ügyésznek, aki 1993-ban kiadott egy utasítást, hogy ne indítsanak büntetőeljárás a lövöldözésben résztvevő katonák ellen. Ezt követően a halottkém, akinek a halálesetek ügyében halottszemlélet kellett tartania, kapott bizonyos okiratokat a rendőrségtől és a Legfőbb Ügyésztől. A kérelmezők 2002-ben írtak a halottkémnek, kérdezve, hogy mikor tartják a halottszemlélet, és kérve a halottszemlélet megelőző iratismerttetést. Az iratismerttetést az Észak-Írországi Rendőrségtől is kérték.

Az első kérelmező férje 2002 októberében bírósági felülvizsgálati eljárást indított a halottkém és az Észak-Írországi Rendőrség ellen, támadva azt, hogy az utóbbi visszatartotta a vonatkozó dokumentációt. Ez az eljárás a Lordok Háza 2007. március 28-ai ítéletében csúcsosodott ki, amely kötelezte az Észak-Írországi Rendőrséget, hogy közölje a halottkémrel azokat a halállal kapcsolatos információkat, amelyeket akkor vagy később az Észak-Írországi Rendőrség be tud szerezni, a vonatkozó kiváltságok vagy mentességek keretei között. Az első és a harmadik kérelmező 2009-ben, a Bíróság Šilih Szlovénia elleni ügyében hozott ítéletét követően bírósági felülvizsgálati eljárásokat kezdeményezett, azzal érvelve, hogy a halottszemlére szükség van az Egyezmény 2. cikkének való megfelelés érdekében. Ezt az előadást megerősítette a Legfelsőbb Bíróság (korábban a Lordok Háza) 2011. május 18-ai ítéletével, amelyben megállapította, hogy a halottszemlélet lefolytató halottkém az Egyezmény 2. cikke értelmében köteles teljesíteni eljárási kötelezettségeit.

A halottszemle 2012. márciusában kezdődött és 2012. május elején zárult. Az esküdtszék úgy ítélte, hogy az 1990 októberi műveletben részt vevő katonák lőtték le az elhunytak abban a hitben, hogy szorult helyzetben vannak és az életük is veszélyben van, és így ésszerű erőszakot alkalmaztak. Az első kérelmező 2012 júniusában kérelmezte a halottszemle bírósági felülvizsgálatának engedélyezését. Ez az eljárás még folyamatban van.

A kérelmezők – az Egyezmény 2. cikkére hivatkozással – sérelmezték hozzátartozóik halálát, továbbá – az Egyezmény 13. cikkére hivatkozással – a hatékony hazai jogorvoslat hiányát.

9 Az ítélet 2013. október 16-án vált véglegessé.

A Bíróság emlékeztetett: az Egyezmény 2. cikke megköveteli, hogy a vizsgálat nyomban meginduljon és ésszerű gyorsasággal haladjon előre; ez teljesen független követelmény az olyan kérdésektől, hogy a késedelem valóban hatással van-e a vizsgálat hatékonyságára. Bár lehetnek akadályok vagy nehézségek, amelyek adott helyzetben akadályozzák egy vizsgálat előrehaladását, a hatóságok gyors válasza a halálos kimenetelű erőszak használatának kivizsgálása során alapvetőnek tekinthető a jogállamiság iránti elkötelezettségükbe vetett közbizalom fenntartása érdekében és abban, hogy elkerüljék a törvénytelen cselekményekben való közrejátszás vagy azok eltűrésének látszatát. Feltűnő volt, hogy a megfelelő halottszemle nem indult meg 2012. márciusáig, több mint huszonegy évvel a haláleset bekövetkezése utánig (bár a halottszemle ezután gyorsan haladt és 2012. májusában egy részletesen indokolt döntéssel zárult).

A teljes időszakot nagyjából három szakaszra lehet bontani. Az elsőt, 1990-től 2002-ig szokatlanul hosszú ideig tartó tétlenség jellemezte, amely során bizonyos (lényegtelen) információt közölt az Ulsteri Királyi Rendőrség és jogutóda, az Észak-Írországi Rendőrség. A másodikat, 2002-től 2012 márciusáig a kérelmezők és mások törvényes intézkedéseit és kezdeményezéseit jellemezték, amelyek szemmel láthatólag szükségesek voltak ahhoz, hogy előmozdítsák a halottszemlét és hogy biztosítsák a halottkémi szabályozás és gyakorlat néhány fontos vetületét, ideértve különösen azokat amelyek a legközelebbi hozzátartozók jogaira vonatkoznak. Az a tény, hogy a kérelmezők halottszemléjét olyan gyakran és olyan hosszú időre el kellett halasztani a tisztázó bírósági felülvizsgálati keresetektől függően, azt mutatta, hogy maga a halottszemle eljárása az adott időszakban szerkezetileg nem volt alkalmas arra, hogy biztosítsa a kérelmezők számára a hozzáférést egy hatékony vizsgálatához, amely azonnal megkezdődik és megfelelő sebességgel folyik. Mire az utolsó és a harmadik szakasz megkezdődött a halottszemlével, a késedelem azon a ponton olyan nagy volt, hogy a Felsőbíróság kötelesnek érezte magát, hogy a bírósági felülvizsgálat engedélyezésének küszöbértékét a „rendkívüli körülményekhez” igazítsa, amely a kérelmezők eljárási jogainak tisztázását rendkívül megnehezített, és ezért még inkább elkerülhetetlenné tett egy másik, halottszemlét követő bírósági felülvizsgálat iránti pert. Ez a per még folyamatban van a Felsőbíróság előtt.

Ezek a késedelmek nem tekinthetők összeegyeztethetőnek az Államot az Egyezmény 2. cikk alapján terhelő azon kötelezettséggel, hogy biztosítsa a gyanús halálesetek kivizsgálásának hatékonyságát abban az értelemben, hogy a vizsgálati eljárást – bár a nemzeti jog szabályai szerint szervezeten – azonnal meg kell kezdeni és ésszerű gyorsasággal le kell folytatni. Ebben a körben a túlzott vizsgálati késedelem megállapítása maga után vonja azt a következtetést, hogy a vizsgálat az Egyezmény 2. cikke értelmében nem volt hatékony.

Az Egyezmény 13. cikke alapján külön kérdés nem merült fel.

A biztonsági erők által Észak-Írorszáiban elkövetett emberölések kivizsgálásának lefolytatását, ideértve a halottszemlék tartását, jelentős késedelmek jellemezték, amelyek súlyos és gyakori probléma maradt. Valójában az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága is aggodalmát fejezte ki a vizsgálati késedelem miatt négy másik bírósági ítélet kapcsán, amely késedelem kérelmezők ügyéhez nagyon hasonló mintázatát tükrözte, és amelyet továbbra is ellenőriz csaknem tizenkét évvel azután, hogy azokat meghozták.

Bár a Miniszteri Bizottság feladata annak a kérdésnek a kezelése, hogy mit lehet megkövetelni a felelős Államtól a teljesítés módjaként, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy bármilyen konkrét módot választott, annak magában kell foglalnia, hogy az Állam bizonyos prioritásként, meghozza az összes szükséges és megfelelő intézkedést annak érdekében, hogy biztosítsa a jelen ügyben és az ehhez hasonló, a biztonsági erők által Észak-Írorszáiban elkövetett emberölésekkel kapcsolatos ügyekben, ahol a halottszemle még függőben van, hogy az Egyezmény 2. cikkének eljárási követelményeit gyorsan teljesítsék.

4. Janowiec és mások Oroszország elleni ügye (55.508/07. és 29.520/09. számú ügy)¹⁰

A 15 kérelmező a Katyn-i mészárlás 12 áldozatának rokona. Az áldozatok rendőrök, katonák egy katonatorvos, valamint egy általános iskolai igazgató. Azt követően, hogy a Vörös Hadsereg 1939

¹⁰ Az ítéletet a Nagykamara 2013. október 21-én hozta.

szeptemberében megszállta Lengyelországot, az áldozatokat szovjet táborokba és börtönökbe szállították és később – több mint 20.000 hadifogollyal egyetemben - 1940 áprilisában és májusában bármiféle bírósági tárgyalás nélkül, a szovjet felsővezetők utasítására meggyilkolták őket. Az áldozatokat tömegsírokba temették a Szmolenszkhez közeli Katyn erdőben, valamint Pyatikhatki és Mednoye falvak szomszédságába.

Előbb vasúti munkások, majd a német hadsereg is felfedezte a Katyn-i erdőben a tömegsírokat, egy nemzetközi bizottság pedig 1943-ban megkezdte az sírok feltárását, melynek során a kérelmezők családtagjai közül hármat azonosítottak. A többi áldozatot nem találták meg, illetve nem tudták azonosítani őket, de a nevük szerepel azon a lengyel hadifoglyok nevét tartalmazó listán, akiknek a kivégzését 1940-ben elrendelték. A családok pedig 1940 után már nem kaptak sem levelet, sem hírt a családtagjaikról.

1990-ben a Szovjetunió hivatalosan is elismerte a szovjet vezetők felelősségét a lengyel hadifoglyok lemészárlásáért, és nyomozást indítottak a tömegmészárlás elkövetői ellen. Az eljárás 2004 szeptemberig tartott, amikor az orosz katonai legfőbb ügyész a nyomozás megszüntetése mellett döntött. 2004 decemberében a nyomozás 183 aktájából 36-ot „szigorúan titkos”-nak minősítettek. A nyomozást megszüntető határozat szövegét szintén titkosították.

A katonai ügyészség elutasította a kérelmezők a döntés és a hozzátartozóikkal kapcsolatos okiratok kiadása iránti kérelmét. Az orosz bíróságok a Legfelsőbb Bíróság 2007 májusában, valamint 2009 januárjában is hatályában fenntartott ítéleteikkel helybenhagyták az elutasító döntést. A bíróságok akként foglaltak állást, hogy a kérelmezőknek nincs joguk a titkosított iratokat megtekintéséhez, mivel nem orosz állampolgárok. Egy orosz nem-kormányzati szervezet ('Memorial') kérelmét a 2004 szeptemberi, a Katyn-i nyomozást megszüntető határozat titkosítását oldják fel, ugyancsak elutasították.

2010. november 26-án az orosz Duma nyilatkozatot fogadott el a Katyn-i tragédiával kapcsolatban, amelyben megismételte, hogy „a II. világháború során a lengyel állampolgárok tömeges kivégzését” Sztálin utasítására hajtották végre, és azt, hogy folytatni kell „az áldozatok jegyzékének ellenőrzését, azok jóhírének helyreállítását, akiket Katynban és más helyeken megöltek, és a tragédia körülményeinek feltárását ...”.

A kérelmezők – az Egyezmény 2. és 3. cikkére hivatkozással – sérelmezték, hogy Oroszország nem folytatott le hatékony vizsgálatot rokonaik halálával kapcsolatban, és elutasító magatartást tanúsított minden, hozzátartozóik sorsával kapcsolatos tájékoztatás iránti kérelmükkel szemben.

Azon kérdés tekintetében, hogy elbíráhatja-e egy olyan esemény kivizsgálásának megfelelőségét, amely azelőtt történt, hogy Oroszország ratifikálta volna az Európai Emberi Jogi Egyezményt, a Bíróság úgy ítélte, hogy lennie kell egy „valós kapcsolatnak” a szóban forgó esemény és az Egyezmény hatálybalépése között, és hogy ez a kapcsolat az alábbi szempontok szerint állapítható meg: először is az esemény és az Egyezmény hatályba lépése közötti időtartamnak ésszerűen rövidnek kell lennie, és semmi esetre sem lépheti túl a tíz évet; másodsor, a vizsgálat nagyobb részét a hatálybalépés után kell lefolytatni.

A Bíróság megállapította, hogy a kérelmezők rokonai feltehetőleg 1940-ben végezték ki a szovjet hatóságok. Nem volt vitás, hogy a kérelmezők családtagjai 1939-ben és 1940-ben őrizetben voltak a szovjet hatóságok teljeskörű ellenőrzése alatt. Nevük kivétel nélkül szerepelt azoknak a lengyel hadifoglyoknak a listáján, akiknek a kivégzését elrendelték, és a családtagok sem hallottak rokonaik felől 1940 óta. Abból adódóan azonban, hogy Oroszország 1998. májusában, vagyis a kérelmezők hozzátartozóinak kivégzését követően 58 évvel ratifikálta az Egyezményt, így a Bíróság úgy találta, hogy ez az időtartam objektíve túl hosszú volt ahhoz, hogy „valós kapcsolatot” lehessen megállapítani haláluk, és az Egyezmény oroszországi hatálybalépése között.

A Katyn-i vérengzéssel kapcsolatban indított nyomozást formálisan 2004-ben zárták le, vagyis az Egyezmény oroszországi hatálybalépését követően. A nyomozás számos kulcsfontosságú mozzanata, így például a sírok feltárása, az orvosi szakvélemények beszerzése, a gyilkosságok lehetséges szemtanúinak kihallgatása, mind az 1990-es évek elején történt. A Bíróság azonban az ügyiratokból rendelkezésre álló adatok és a felek beadványai alapján észlelte, hogy érdemi intézkedés 1998. májusa

óta nem történt. Értékelhető bizonyíték sem került napvilágra ezt az időpontot követően. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérdéses események és az Egyezmény hatálybalépése közötti „valós kapcsolat” megállapításának egyik feltétele sem teljesült.

A Bíróság emlékeztetett, hogy lehetnek olyan rendkívüli helyzetek, amelyek nem elégítik ki a „valós kapcsolat” követelményeit, de az Egyezményben foglalt biztosítékokat és az Egyezmény mögött meghúzódó értékek valós és hatékony védelme biztosításának szükségessége megfelelő alapot teremt valamiféle kapcsolat létezésének megállapításához. Ez lehet a helyzet a súlyos nemzetközi jogon alapuló bűncselekmények, olyanok mint a háborús bűncselekmények, népirtás, emberiesség elleni bűncselekmények. Azonban még ezekben az esetekben sem alkalmazható „az egyezményes értékek” klauzula azokra az Egyezmény elfogadását, 1950. november 4-ét megelőző eseményekre, mert ekkortól létezett az Egyezmény mint nemzetközi emberi jogi tárgyú szerződés. A Bíróság ezért úgy találta, hogy a jelen ügy körülményei között nincs olyan tényező, amely alkalmas arra, hogy hidat verjen a távoli múlt és a hatálybalépést követő időszak között. Ezzel összhangban a Bíróságnak nincs időbeli joghatósága az Egyezmény 2. cikkére alapított panasz vizsgálatára.

Esetjogában a Bíróság elfogadta, hogy egy „eltűnt személy” családtagjainak szenvedése, aki a váltakozó remény és kétségbeesés hosszú időszakán mennek keresztül, igazolhatja a 3. cikk megsértésének megállapítását, tekintettel a hatóságok adatkérésük iránti érdektelen magatartására. A kérelmezők ügyében azonban a bíróság joghatósága csak az 1998. májusával kezdődő, az Egyezmény oroszországi hatályba lépését követő időszakra terjedt ki. Ekkor már nem volt kérdéses, hogy mi történt a lengyel hadifoglyokkal. Jóllehet az összes holttestet nem találták meg, halálukat mind a szovjet, mind az orosz hatóságok nyilvánosan elismerték és az egy megállapított történelmi tényé vált. Ebből szükségképpen következik, hogy ami kezdetben „eltűnési ügy” lehetett, egy „megerősített haláleset”-ként bírálható el.

A szovjet hatóságok által 1940-ben elkövetett büntett nagyságának hatalmas érzelmi hatása volt. Tisztán jogi szempontból azonban, a Bíróság nem fogadhatta el ezt az „eltűnt személyek” családtagjainak jogállására vonatkozó esetjogától való eltérés és e jogállás kérelmezőkre (akik számára hozzátartozójuk halála bizonyos volt) való átvitelének indokaként. A Bíróság ezért úgy ítélte, hogy a kérelmezők szenvedése nem ért el egy súlyos emberi jogi jogsértés áldozata hozzátartozói számára szükségképpen okozott érzelmi hátránytól eltérő nagyságrendet vagy jelleget. Ebből kifolyólag a 3. Cikk megsértése nem állapítható meg.

A kamara előtti eljárásban az orosz Kormányzat nem teljesítette a Bíróság kérését, hogy csatolja a Katyn-i nyomozást megszüntető, 2004. szeptemberi határozat másolatát, utalva annak szigorúan titkos minősítésére. A Nagykamara előtt folytatott eljárás során a Kormányzat számos további iratot csatolt, azonban ezek között sem volt fellelhető a 2004. szeptemberi határozat.

A Bíróság kiemelte, hogy kizárólag a Bíróság tudja eldönteni, milyen jellegű bizonyítékokat kell a feleknek elővezetniük egy ügy megfelelő vizsgálatához, és a felek kötelesek teljesíteni e bizonyítékokra vonatkozó kéréseit. Az orosz Kormányzat arra a tényre hivatkozott, hogy a határozatot nemzeti szinten titkosították, és a nemzeti jog tiltja a titkosított iratok nemzetközi szervezetek részére történő átadását, amennyiben nem garantált az adatok bizalmas módon történő kezelése. A Bíróság azonban úgy találta, hogy a pusztán hivatkozás a nemzeti jog azon hiányosságára, amely lehetetlenné teszi az érzékeny okiratok közzétételét nemzetközi testületekkel, elégtelen magyarázat arra, hogy a tőlük kért adatok visszatartását igazolja.

Noha a Bíróságnak nincs megfelelően felkészülve arra, hogy vitassa a nemzeti hatóságok azon ítéletét, amely szerint biztonsági megfontolások merülnek fel, a jogállamiság fogalma megköveteli, hogy az alapvető emberi jogokat érintő intézkedések valamiféle kontradiktórium eljárás tárgyai legyenek egy független testület előtt, amelynek hatásköre van az ilyen döntések indokainak felülvizsgálatára. Az orosz bíróságok titkosítás feloldása iránti perben meghozott ítéletei azonban nem tartalmazták a titkosítás indokainak érdemi elemzését. A bíróságok utalnak egy, az Oroszországi Szövetségi Biztonsági Szolgálat által készített szakértői véleményre, amely úgy találta, hogy a büntetőeljárást megszüntető határozat tartalmaz olyan anyagokat, amelyek titkosítását nem oldották fel, de nem vizsgálták meg alaposan azt az állítást, hogy az anyagot több mint 70 évvel az események után titokban kell tartani. Továbbá a bíróságok érdemben nem foglalkoztak a Memorial azon érvelésével,

hogy a határozat egy fegyvertelen hadifoglyokon elkövetett tömeggyilkosság, a legmagasabb rangú szovjet vezetők utasítására elkövetett egyik legsúlyosabb emberi jogi jogsértés tárgyában folyó nyomozásnak vetett véget. Végül nem mérlegelték egyfelől a Szövetségi Biztonsági Szolgálat (a lengyel hadifoglyok kivégzését végrehajtó szovjet KGB jogutóda) által kezelt adatok védelmének állítólagos szükségességét, másfelől a korábbi totalitárius rezsim büntetteinek átlátható kivizsgálásához fűződő közérdeket.

A szovjet bíróságok korlátozott hatályú felülvizsgálatából adódóan a Bíróság nem tudta elfogadni azt, hogy a 2004. szeptemberi határozat másolatának csatolása Oroszország nemzetbiztonságát sértené. Végül, az orosz Kormányzat kérhetett volna megfelelő intézkedéseket a biztonsági aggályok eloszlására, olyanokat, mint zárt tárgyalás tartása, de ezt nem tette meg.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy Oroszország elmulasztotta teljesíteni az Egyezmény 38. cikke szerinti kötelezettségét.

A Bíróság elutasította a kérelmezőknek az igazságos elégtétel iránti kérelmét.

5. Inés Del Río Prada Spanyolország elleni ügye (42.750/09. sz. ügy)¹¹

A kérelmező jelenleg a spanyolországi Galicia tartományban tölti börtönbüntetését. 1988 decembere és 2000 májusa között nyolc büntetőeljárásban összesen több mint 3000 évi börtönbüntetést szabtak ki rá különféle, 1982 és 1987 között végrehajtott terrortámadásokkal kapcsolatos bűncselekmények miatt.

Az 1973-as Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban: 1973-as Btk.) akkor hatályos 70.2. cikke értelmében a elítélt által letöltendő leghosszabb időtartam 30 év volt. Ez a szabály azokban az esetekben is alkalmazható volt, amikor több eljárásban több büntetést szabtak ki, ha – mint a kérelmező esetében is – a cselekményeket a köztük lévő jogi és időbeli kapcsolatra tekintettel egy eljárásban is elbírálhatták volna. 2000 novemberében a Nemzeti Bíróság (*Audiencia Nacional*) úgy döntött, hogy a kérelmező büntetéseit összbüntetésbe foglalja, ez által 30 évi börtönbüntetésre mérsékelve az eredeti 3.000 évet.

Büntetés-végrehajtási bírók által 1993 és 2004 között hozott számos határozat következtében kérelmező büntetéséből az 1973-as Btk. 100. cikkével összhangban, a börtönben végzett munkájára tekintettel csaknem 9 évet elengedtek. 2008 áprilisában a kérelmező fogvatartásának helyeként szolgáló Murcia Börtön illetékesei a kérelmező szabadulásának időpontjaként – az elengedett időtartamnak a 30 évi összbüntetésből való levonásával – 2008. július 2. napját javasolták a Nemzeti Bíróságnak.

Időközben a spanyol Legfelsőbb Bíróság eltért az ítéletek mérséklésére vonatkozó korábbi joggyakorlatától. Miután egy, 1994. március 8-án kelt eseti döntésében kimondta, hogy az 1973-as Btk. 70.2. cikke szerinti, legfeljebb 30 évi letöltendő időt „új, önálló büntetésnek kell tekinteni”, amelyre valamennyi mérséklést alkalmazni kell, 2006. február 28. napján kelt ítéletében arra az álláspontra helyezkedett, hogy az nem kezelhető elkülönítetten a vádlott bűnösségét kimondó egyes ítéletekben kiszabott büntetésektől, hanem úgy kell tekinteni, mint azt a maximális időtartamot, amelyet az elítéltnak ténylegesen börtönben kell töltenie. Ennek megfelelően a mérsékléseket ettől fogva minden egyes [kiszabott] büntetésre külön-külön kell alkalmazni.

Ezen új megközelítés (a továbbiakban: Parot-doktrína) fényében a Nemzeti Bíróság felhívta a büntetés-végrehajtási intézetet, hogy módosítsa a kérelmezett szabadulásának javasolt időpontját, és az új dátumot a Legfelsőbb Bíróság legújabb gyakorlatának megfelelően határozza meg. A Nemzeti Bíróság 2008. június 23-án kelt határozatában a büntetés-végrehajtási intézet újabb javaslata alapján a kérelmező szabadulásának időpontjaként 2017. június 27-ét jelölte meg. A kérelmező fellebbezését a Nemzeti Bíróság 2008 júliusában, az ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság 2009 februárjában elutasította.

¹¹ Az ítéletet a Nagykamara 2013. október 21-én hozta.

A kérelmező – az Egyezmény 7. cikkére hivatkozással – sérelmezte, hogy a Legfelsőbb Bíróság büntetések mérséklésével kapcsolatos joggyakorlatától való eltérést az elítélését követően, visszaható hatállyal alkalmazták vele szemben, ezáltal csaknem kilenc évvel meghosszabbítva a büntetését. A kérelmező – az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdésére hivatkozással - állította továbbá, hogy a „törvényesség” és „törvényben meghatározott eljárás” követelményeinek megsértésével tartották fogva.

A Bíróságnak mindenekelőtt a kérelmezőre kiszabott büntetés terjedelmét kellett megállapítania, a jogszabályok és a spanyol bíróságok gyakorlata alapján. Az 1973-as Btk. 70.2. cikkéből kitűnik, hogy a szabadságvesztés legfeljebb 30 éves leghosszabb időtartamának megfelelő „letöltendő idő” (*condena*) fogalma eltér a vádlott bűnösségét kimondó egyes ítéletekben kiszabott „büntetésekétől” (*penas*). Ugyanakkor az 1973-as Btk. 100. cikke lehetőséget nyújtott arra, hogy a börtönben végzett munkáért mérséklést engedélyezzenek az elítéltek számára, bár nem tartalmazott külön iránymutatást arra nézve, hogy a mérséklésre vonatkozó szabályokat hogyan kell alkalmazni akkor, amikor több büntetést foglalnak összbüntetésbe és meghatározzák a börtönben töltendő idő maximumát.

Ezeknek a rendelkezéseknek a kétértelműsége ellenére, mielőtt a Legfelsőbb Bíróság 2006 februárjában meghozott ítéletében a Parot-doktrínát lefektette, az volt a spanyol igazságügyi hatóságok és büntetés-végrehajtási intézetek következetes gyakorlata, hogy ha ugyanazon személyre kiszabott több büntetést és a maximálisan letöltendő időt ötvözték, a büntetés bármiféle mérséklését a harmincéves leghosszabb időtartamra alkalmazták, és nem a vádlott bűnösségét kimondó különböző ítéletekben kiszabott egyes büntetésekre. Ezt az értelmezést 1994 márciusában kihirdetett ítéletében maga a Legfelsőbb Bíróság is megerősítette.

Mindaddig, amíg a Legfelsőbb Bíróság 2006 februárjában el nem tért a korábbi joggyakorlattól, ezt az értelmezést számos olyan elítélttel szemben alkalmazták, akiket, akárcsak a kérelmezőt, az 1973-as Btk. alapján ítélték el. A kérelmezőnek tehát alapos oka volt feltételezni, hogy vele szemben is ugyanúgy fognak eljárni. Más szóval, mind a bűncselekmények elkövetésének idején, mind pedig 2000-ben, amikor a Nemzeti Bíróság az összbüntetésbe foglalásról és a maximálisan letöltendő idő megállapításáról határozott, a spanyol jog – ide értve a bírósági gyakorlatot is – kellően meghatározott volt ahhoz, hogy a kérelmező a vele szemben kiszabható büntetés terjedelmét – nevezetesen összesen 30 év börtönbüntetésben, amelyből minden, a börtönben végzett munkáért engedélyezett mérséklés levonható – megállapíthassa.

Másodszor, a Bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a Parot-doktrínának a kérelmezővel szembeni alkalmazása csak a büntetés végrehajtásának módját, vagy annak terjedelmét is befolyásolta-e. Ezzel összefüggésben emlékeztetett a „büntetés”-nek minősülő intézkedések és a büntetés végrehajtásának módjával kapcsolatos intézkedések közötti különbségre; a 7. cikk elvben csak az előbbire vonatkozik. Ugyanakkor rámutatott arra is, hogy a kettő a gyakorlatban nem mindig különül el egymástól élesen. Elképzelhető, hogy jogerős döntés kiszabását követően, vagy annak letöltése alatt hozott állami intézkedések a perbíróság által kiszabott mértékének meghatározását vagy megváltoztatását eredményezhetik. Ennek megfelelően a Bíróságnak minden egyes esetben vizsgálnia kell, hogy a kiszabott büntetés a hazai jog szerint ténylegesen mivel jár, azaz mi annak belső tartalma.

Jelen esetben a kérelmezőnek engedélyezett mérséklések csaknem kilenc éves tartamát az ügyben eljáró bíróságok egyike sem vitatta. A Nemzeti Bíróság 2008 júniusában meghozott végzése tehát, mellyel elrendelte a kérelmező szabadulása időpontjának 2017 júniusára történő elhalasztását, nem arra vonatkozott, hogy a kérelmező a mérsékléseket kiérdemelte-e, hanem hogy hogyan kell azokat alkalmazni. A Parot-doktrína alkalmazása a kérelmező helyzetére minden kedvező hatásától megfosztotta a büntetés mérséklését, amelyre ő feltételezetten jogosult volt. Így a kérelmezőnek, akivel szemben több büntetést szabtak ki, most ténylegesen ki kell töltenie a 30 éves szabadságvesztést, amelyre a mérsékléseknek semmi hatása nincs. Mindezek alapján az, hogy a Nemzeti Bíróság a büntetések mérséklésének a Parot-doktrínán alapuló új módszeréhez folyamodott, nemcsak a kiszabott büntetés végrehajtása módjának megváltoztatásához vezetett, hanem a kiszabott büntetés mértékének újbóli meghatározását is eredményezte, ezért azt 2008. június 23-án kelt végzés a 7. cikk hatálya alá esik.

Harmadszor és utoljára, a Bíróságnak azt kellett megállapítania, hogy a Parot-doktrína ésszerűen előrelátható volt-e. Ezzel összefüggésben megjegyezte, hogy a mérséklésre vonatkozó szabályok alkalmazásának rendszerében bekövetkezett változás a kérelmező esetében a Legfelsőbb Bíróság 2006-ban elfogadott új jogértelmezésének eredménye volt. Ezért szükséges volt annak megállapítása, hogy ez az új értelmezés összhangban volt-e a joggyakorlat-fejlesztés előre látható irányvonalával. Azonban az egyetlen releváns precedens az 1994 márciusában meghozott ítélet volt, amelyben azzal ellentétes megközelítést alkalmazott, mint amelyet a későbbi, 2006 februári ítéletben követett. Ráadásul a büntetés-végrehajtási intézetek és az igazságügyi hatóságok következetes gyakorlata már az 1994 márciusában kelt ítélet meghozatalát megelőzően is az volt, hogy a büntetés végrehajtása alatt végzett munkáért járó mérsékléseket a 30 évi maximálisan letöltendő időtartamból vonták le.

Ennek megfelelően, amikor a kérelmezővel szemben az egyes büntetéseket kiszabták, és amikor a büntetések összbüntetésbe foglalásáról és a maximálisan letöltendő idő megállapításáról szóló döntésről értesítették, nem volt utalás semmiféle előrelátható, a Legfelsőbb Bíróság 2006 februárjában kelt ítéletével összhangban történő joggyakorlat-fejlesztésre. A kérelmezőnek tehát nem volt oka arra, hogy előre lássa a korábbi joggyakorlathoz való eltérést, melyet a Parot-doktrína bevezetése eredményezett, vagy hogy feltételezze, hogy ennek eredményeképp a Nemzeti Bíróság a részére engedélyezett mérsékléseket a vele szemben kiszabott egyes büntetésekre fogja alkalmazni. Mindezek alapján a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Egyezmény 7. cikkét megsértették.

Az 5. cikk 1. bekezdésének sérelmével kapcsolatban a Bíróság mindenekelőtt megjegyezte, hogy a 7. cikk értelmezése során a „büntetés” és a „büntetés végrehajtásának módja” közötti különbségtételnek az 5. cikk 1. bekezdése kapcsán nincs döntő jelentősége. A büntetés végrehajtásával kapcsolatos intézkedések érinthetik az 5. cikk 1. bekezdésében védett szabadsághoz való jogot, minthogy a szabadságtól való megfosztás tényleges tartama részben az intézkedések alkalmazásától függ. Ennek megfelelően, míg a 7. cikk a határozatot meghozó bíróság által kiszabott büntetésre, az 5. cikk az abból fakadó szabadságelvonásra alkalmazandó.

Jelen ügyben a Bíróságnak nem volt kétsége afelől, hogy a kérelmezőt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság ítélte el, törvényben meghatározott eljárási szabályoknak megfelelően. Maga a kérelmező sem vitatta, hogy az elítélése 2008. július 2-áig, azaz szabadulásának a büntetés-végrehajtási intézet által eredetileg javasolt napjáig törvényes volt. Az eldöntendő kérdés azonban az volt, hogy a kérelmező ezt követően fogantatosított további fogvatartása törvényes volt-e. Ehhez a Bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy elítélése idején és ezt követően, a büntetés tartama alatt a kérelmező 2008. július 2-át követő további fogvatartására feljogosító „törvény” alkalmazása kellően előrelátható volt-e.

Azoknak a megállapításoknak a fényében, melyek a 7. cikk megsértésének megállapításához vezettek, a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmező ésszerűen nem láthatta előre, hogy a Nemzeti Bíróságnak a korábbi joggyakorlathoz való eltérése eredményeképpen a börtönben végzett munkáért engedélyezett mérséklésre vonatkozó szabályok alkalmazásának módja meg fog változni, és hogy vele szemben ezt az új megközelítést fogják alkalmazni. A Parot-doktrína alkalmazása a kérelmező esetében a szabadulása időpontjának csaknem kilenc évvel való elhalasztását eredményezte. Ezért a kérelmező hosszabb időt töltött börtönben, mint amennyit le kellett volna töltenie az elítélésekor hatályos módon alkalmazott spanyol jogszabályok szerint, figyelembe véve a mérsékléseket, melyeket a jogszabályoknak megfelelően engedélyeztek részére. Mindezek alapján a Bíróság megállapította, hogy a kérelmező fogvatartása 2008. július 2-át követően nem volt törvényes, és ezzel megsértették az 5. cikk 1. bekezdését.

A 46. cikk értelmében a Szerződő Államok vállalták, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek; az ítéletek végrehajtását a Miniszteri Bizottság ellenőrzi. Bizonyos egyedi esetekben a Bíróság – annak érdekében, hogy segítse az adott államot a 46. cikk szerinti kötelezettségei teljesítésében – jelezheti, hogy milyen jellegű egyéni vagy általános intézkedések lehetne megtenni, hogy véget vessenek a jogsértés megállapítását megalapozó helyzetnek. Néha, amikor a megállapított jogsértés természetéből adódóan nincs választási lehetőség a jogsértés orvoslásához szükséges intézkedések között, a Bíróság dönthet úgy, hogy csak egy egyéni intézkedést javasol. A jelen ügy sajátos körülményeire és a jogsértés

megszüntetésére való sürgős szükségre tekintettel a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a spanyol hatóságok feladata annak biztosítása, hogy a kérelmezőt a lehető leghamarabb szabadon engedjék.

A Bíróság a kérelmező javára 30.000 Euro nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

A Kúria emberi jogi vonatkozású határozatai

Büntető ügyszak

Bfv.II.944/2013/4.

Önmagában a nemzetközi egyezségokmányok cikkeinek felsorolása és azok vélt megsértése a Be. 416. §-a (1) bekezdés g) pontja szerinti felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat.

Bkf.I.1.243/2013/2.

A Kúria előrebocsátja, hogy a védelmi fellebbezés alapját képező, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt európai egyezmény az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdése alapján -mely kimondja, hogy Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját - természetesen a magyar bíróságok számára is kötelező, mivel törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés, amely éppen a kihirdetéssel vált a magyar jog részévé [Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésének második mondata].

A Be. 327. § - eredetileg (3), jelenlegi (2) bekezdéséhez - fűzött miniszteri indokolás szerint az előzetes letartóztatás különös okait a 129. §-ának (2) bekezdése határozza meg; azonban az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetése után nincs helye az előzetes letartóztatás fenntartásának, illetve elrendelésének azon okból, hogy szabadlábon hagyása esetén a vádlott feltehetően megghiúsítaná a bizonyítási eljárást, mivel a bizonyítási eljárást az elsőfokú bíróság már lefolytatta. Ugyanakkor az indokolás szerint – súlyosabb szabadságvesztés kiszabása esetén – fennállhat annak veszélye, hogy a vádlott szökést kísérel meg vagy elrejtőzik, és miután ezt a 129. § (2) bekezdése nem nevesíti mint az előzetes letartóztatás különös okát, a 327. § (2) bekezdése biztosítja, hogy az eljárásnak abban a szakaszában, amikor a bűncselekmény tárgyi súlyát már bírói ítélet megállapította, lehetőség legyen az előzetes letartóztatás elrendelésére abból az okból is, hogy a nem jogerősen kiszabott szabadságvesztés tartamára tekintettel a vádlott szökésétől vagy elrejtőzésétől kell tartani. A törvényhely szövege az elmúlt években nem módosult, ezért ez a jogalkotói akaratot tükröző magyarázat mind a mai napig irányadónak tekinthető.

A Kúria és jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság a Be. 327. § (2) bekezdésének alkalmazásakor -a teljesség igénye nélkül - a következőkben összefoglalható gyakorlatot alakította ki:

A vádlott 6 év szabadságvesztésre ítéltére jelentős tárgyi súlyú bűncselekmény miatt került sor. A vádlott az eljárás során előzetes fogvatartásban nem volt. A kialakult bírói gyakorlat szerint a Be. 327. §-ának (2) bekezdése az előzetes letartóztatásnak olyan különös okát képezi, amely a Be. 129. §-ának (2) bekezdésében felsoroltakon kívül esik [BH 2009/8. szám].

Az első fokú nem jogerős ítélet meghozatala az előzetes letartóztatás indokoltságának vizsgálatánál új helyzetet teremt, amelyben a kiszabott büntetés mértékére figyelemmel kell az ügy egyéb adataival együtt vizsgálni, hogy a szökés, elrejtőzés veszélye fennáll-e. Kétségtelen, hogy a vádlott az elsőfokú ítélet meghozataláig - sőt azután is még egy hónapig - szabadlábon volt, s ezalatt szökést, elrejtőzést nem kísérelt meg. Az ügyben az eljárási cselekményeken mindenkor megjelent, és védőjével együtt az ellene emelt vád alóli felmentés végett, illetőleg megalapozatlanság miatt jelentett be fellebbezést. A fellebbezések elbírálása azonban az érdemi határozatra, és nem az előzetes letartóztatással kapcsolatos döntésre tartozik. A nem jogerősen kiszabott 6 évi szabadságvesztés pedig olyan jelentős súlyú büntetés, amelyre tekintettel a helyesen feltárt személyi körülmények mellett is fennáll a szökés, elrejtőzés veszélye.[Legfelsőbb Bíróság Bkf.I.85/2010/2. szám]

Ha a kényszerintézkedés oka olyan jövőbeli nemkívánatos esemény veszélye, aminek alapjaként a törvény csupán példálózva sorol fel bizonyos körülményeket, akkor előbb azok tényszerűsége, igazolhatóságának ésszerűsége a mérlegelés tárgya. Amennyiben ez fennáll, akkor kell mérlegelni, hogy a kényszerintézkedés alkalmazása a törvényi célok érdekében és a vádlott személyi szabadsága ellenében szükséges-e. Ha viszont a törvény szerint kifejezetten valamely konkrét bekövetkezett körülmény a jövőbeni nemkívánatos esemény veszélyének alapja, vagy önmagában a kényszerintézkedés oka (mint a 327. § (2) bekezdése, valamint 129. § (2) bekezdés a) pontja esetében), akkor az csupán megállapítást és nem pedig mérlegelést - igényel. Ez azonban nem jelenti, hogy az adott körülmény megléte, illetve megállapítása kizárja a további, a kényszerintézkedés szükségességében való mérlegelés lehetőségét. Ilyenkor is az adott vádlott személyére konkretizált döntést kell hozni, ami pedig feltételezi nem csak a tárgyi, hanem az alanyi szempontok egybevetett - figyelembevételét [Legfelsőbb Bíróság Bkf.III.455/2010/2. szám].

A Be. 327. § (2) bekezdése kétségtelenül az előzetes letartóztatás önálló oka. Rendszertani elhelyezéséből azonban nem következik, hogy ilyenkor a bíróság mérlegelési szabadsága, s ekként döntési jogköre - az előzetes letartóztatás más, így a 129. § (2) bekezdése szerinti eseteihez képest - korlátozottabb lenne. Mindemellett a Be. 327. § (2) bekezdése - eltérően a 129. § (2) bekezdés a) pontjától - valójában nem tisztán objektív ténybeliségen alapuló törvényi ok, mivel a Be. nem határozza meg a szabadságvesztésnek azt a tartamát, melynek kiszabása elengedhetlenné teszi a kényszerintézkedést. Kétségtelen, hogy a vádlottal szemben első fokon, nem jogerősen kiszabott öt év fegyház - az ítélkezési gyakorlat szerint - alapot adhat arra a következtetésre, hogy a vádlott szökésétől, elrejtőzésétől kell tartani [Legfelsőbb Bíróság Bkf.I.912/2010/2. szám].

A Be. 129. § (2) bekezdés b)-d) pontja, valamint 327. § (2) bekezdése esetében a bíróság - értelemszerűen - nem csak olyan körülményre, okra alapozhatja az előzetes letartóztatást indokoltnak tartó döntését, amely bizonyosság erejével megállapítható. Elvárás azonban, hogy döntése olyan adaton alapuljon, melynek megléte (tényszerűsége) a döntés időpontjában más adattal alátámasztott, ésszerű érveléssel indokolt, igazolt, s ezáltal okszerű következtetés vonható arra, hogy a kényszerintézkedés alkalmazása a törvény céljai érdekében - és az adott vádlott személyi szabadsága ellenében - szükséges, célszerű [Bkf.III.455/2010/2.szám].

Jelen esetben a vádlott tekintetében a Be. 327. § (2) bekezdése szerinti ok kapcsán a fentiek megállapíthatóak, és az Ítélet tábla végzése azt szükséges részletességgel tartalmazza is. A vádlottal szemben a nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartama ekként a Kúria megítélése szerint is megalapozza az előzetes letartóztatás Be. 327. § (2) bekezdése szerinti okát. A mindezek ellenében felhozható, a szökés, elrejtőzés veszélyét közömbösítő és enyhébb kényszerintézkedés alkalmazását indokoló körülmény nincs, és valójában a védő fellebbezése sem tartalmaz ilyet.

Ugyanakkor azonban a védelem által az előzetes letartóztatás megszüntetése érdekében előterjesztett indítvány hivatkozott több, az Emberi Jogok Európai Bírósága által meghozott döntésre, melyek közös jellemzője, hogy a nemzeti bíróságok nem indokolták meg kellően a legsúlyosabb kényszerintézkedés elrendelésének, fenntartásának szükségességét. Hivatkozott továbbá jogirodalmi álláspontokra, a Debreceni Ítélet tábla egy konkrét határozatára, valamint a vádlott személyi körülményeire. Ezekkel kapcsolatban a Kúria a következőkre mutat rá:

Az Ítélet tábla helytállóan foglalt állást abban, hogy a védelmi indítványban, illetve a fellebbezésben felhívott eseti döntések azért nem tekinthetőek mérvadónak, mert jórészt az eljárás korábbi szakaszában elrendelt előzetes letartóztatások vizsgálatát végezték el, nem pedig a nem jogerősen kiszabott szabadságvesztésre figyelemmel elrendelt kényszerintézkedéseket. Másrészt a döntések egy része kifejezetten azért született, mert az eljáró nemzeti bíróságok nem foglalkoztak a védelem érveivel. Ez a hivatkozás ebben az ügyben azért nem foghat helyt, mivel az Ítélet tábla a védelmi indítványról alakszerű határozattal döntött, nincs szó tehát arról, hogy az eljáró bíróság nem vette figyelembe a védelmi érvelést, vagy azzal nem foglalkozott volna. A védelem által hivatkozott - jogirodalmi álláspontnak tekinthető - tanulmány megállapításai sem támasztják alá a fellebbezés érvelését: a nem jogerősen kiszabott szabadságvesztésből még jelentős mértékű rész vár végrehajtásra, még a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét is figyelembe véve.

A Debreceni Ítéltábla felhívott határozata nem a Be. 327. § (2) bekezdésén, hanem a Be. 129. § (2) bekezdésének b) pontján alapszik. Nem mellékesen az adott ügyben a rendőr vádlott tekintetében a bíróság a következőket állapította meg. Kétségkívül a szökés veszélye ellen ható érv a kiskorú gyermekről való gondoskodási kötelesség és a családi kötelékek léte. E körülmények mellett azonban számos más, az eljáró bíróságok által figyelembe nem vett, vagy helytelenül értékelt tényező szól a szökés és elrejtőzés reálisan fennálló veszélye, így a legszigorúbb kényszerintézkedés szükségessége mellett. A vádlott szocializáltsága körében számba vett tényezők értékelése során nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a vádirat szerint a vádlott éppen hivatásával visszaélve követte el a vád tárgyává tett bűncselekményeket. A vádlott munkához, hivatásához való kötődése, valamint e munkaviszonyából eredően a letartóztatását megelőző rendszeres jövedelem ténye így a szökés és elrejtőzés reális veszélye ellenében ható érvként - a megyei bíróság hivatkozásával ellentétben - nem értékelhető. Kétségtelen az is, hogy a terhelt rendőr mivoltából kifolyólag bűnüldöző szerv tagjaként eljárva, a bűnüldözés stratégiáját, módszereit ismerve számos olyan gyakorlati információ birtokába juthatott, illetőleg jutott, melyek a hatóságok előli eredményes elrejtőzését mindenképpen megkönnyítene. A vádlott fiatal kora, ebből következtethetően mozgékonyága is a szökés és elrejtőzésének reális veszélye irányába mutató tényező. A vádlotti végzettség és gyakorlati tapasztalat nem csupán hazai viszonylatokban hasznosítható, mely tény szintén tovább fokozza e veszélyt. E veszélyt még inkább erősíti a vádirat szerinti szervezett és társas elkövetés, mely a vádlott kiterjedt bűnözői kapcsolatrendszerét támasztja alá, miáltal az eljárás alóli kibúvás lehetősége számára kiemelten adott. A vádirat szerinti bűncselekmények viszonylag rövid időn keresztül történő, ám rendkívül szervezett kivitelezése, azok száma és intellektuális jellege, valamint a vádlott vád szerinti irányító szerepe a vádlott személyében rejlő társadalomra veszélyességre vonható következtetést is megalapozza, mely körülmény szintén a szökés és elrejtőzés konkrét veszélye irányába mutat. E következtetést még inkább fokozza az a körülmény, hogy a vádlott a bűnüldöző hivatásának felhasználásával szervezte és irányította a bűncselekmények elkövetését a vádirat szerint. A vádlott beismerése, valamint tartozásai törlesztésére irányuló törekvése, továbbá az okozott kár megtérítése valóban a szökés és elrejtőzés konkrét veszélyének gyengítésére alkalmas körülmények. Nem teszik azonban súlytalanná az eljárás alóli kibúvás reális lehetőségét, így a vádlott kedvezőnek tűnő személyi körülményei mellett sem eredményezhetik az előzetes letartóztatás megszüntetését. Enyhébb kényszerintézkedést az egy éves előzetes fogvatartásban töltött időmúlás sem indokol. Ezek miatt a Debreceni Ítéltábla védelem által hivatkozott határozata éppen a Fővárosi Ítéltábla jelen ügyben hozott végzésének indokait támasztja alá.

A nem jogerős ítélettel megállapított tényállás lényege szerint a rendőr vádlott huzamosabb ideig, 2006. szeptemberétől 2007. októberéig anyagi ellenszolgáltatás fejében számos alkalommal közreműködött abban, hogy az ismerősei, illetve az őt megkereső egyéb személyek által elkövetett közlekedési szabálysértések miatt ne induljon az elkövetőkkel szemben szabálysértési eljárás. Cselekményeibe több rendőrtársát is bevonta. Az első fokú ítélet a vádlott személyi körülményei között rögzíti ugyan, hogy a fegyveres testülettől történt leszerelését követően egy kft-ben tulajdonostárs, jövedelme e társaság osztaléka, valamint szolgálati nyugellátása. A feleségével közös háztartásban egy 17 éves leányt nevel, egészségi állapota nem tekinthető jónak. Ugyanakkor, éppen az előzetes letartóztatás megszüntetése iránti védői indítványból kitűnően a vádlott családi élete tönkrement, felesége nem kíván vele együtt élni, ezért a vádlott egy barátjához tudna költözni. Ennek jogcíme azonban mindössze szívességi lakáshasználat. A vádlott korábbi rendőri mivoltából származóan nagyszámú ismerőssel rendelkezik, rendőri tapasztalatai vannak, ezért a Kúria álláspontja szerint e tények a nem jogerősen kiszabott szabadságvesztés nagysága mellett kellően megalapozzák a vádlott előzetes letartóztatásának további fenntartását.

Ami pedig a kiszabott büntetés kirívóan súlyos voltára vonatkozó védelmi észrevételt illeti, a Kúria megjegyzi, hogy az első fokú ítélet felülbírálata kívül esik a kényszerintézkedés szükségesség kérdésében hozandó döntésen.

Gazdasági ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Polgári ügyszak

Pfv.IV.20.738/2013/5.

A büntetőeljárásról adott valósághű tájékoztatás nem sérti a jóhírnevet.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (Egyezmény) 6. Cikke 2. pontja értelmében minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.

A 10. Cikk 2. pontja a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban tartalmazza, hogy a kötelezettségekkel és felelősséggel együttjáró szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.

E jogok védelmét a Ptk. 75. § (1) bekezdésének rendelkezése a személyhez fűződő jogok általános védelmén keresztül biztosítja.

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése kimondja: mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A XXVIII. cikk(2) bekezdése szerint senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

A Ptk. 78. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés szerint a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

A fentiek alapján a jóhírnévsértés megállapítására a valótlan és az érintett személy hátrányos megítélését kiváltó, sértő tény állítása, híresztelése illetve a való tények hamis színben való feltüntetése miatt kerülhet sor.

Az ítéletábra helytállóan mutatott rá arra, hogy az alperes a szóvivője által adott tájékoztatás alapján kizárólag e tájékoztatásban foglaltakért tartozik felelősséggel, az ezt követően közzétett sajtóközleményekben foglaltak tartalmáért kizárólag a médiatartalom szolgáltató tehető felelőssé. Erre tekintettel helyesen járt el az ítéletábra, amikor a szóvivő által közzétett közleményben foglaltakat tette vizsgálat tárgyává, és annak alapján jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy az alperes nem sértette meg a felperes jóhírnevét.

A jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy az alperes szóvivője útján közölt tájékoztatások egyike sem tartalmaz objektíve valótlan tényt. Mindegyik közlemény a büntetőeljárás aktuális állásáról adott a valóságnak megfelelő, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján meghozott határozatokról tájékoztatást. Az alperes - a bírósági határozatokat helyenként szó szerint idézve - a büntetőeljárás alapjául szolgáló tényeket, eljárási cselekményeket ismertette. A közlemények tartalmazták azt, hogy a nyomozás jelenlegi adatai szerinti információk kerülnek közlésre, továbbá hogy az adott kényszerintézkedést tartalmazó bírósági határozat nem jogerős, illetve hogy mely esetekben született jogerős döntés. A tájékoztatásokban a felperes bűnösségére vonatkozó kijelentés, arra utalás nem szerepelt. A fentiek alapján tehát az nem állapítható meg, hogy az alperes valótlan tényeket közölt, illetve a való tényeket hamis színben tüntette fel. Mindezek hiányában a büntető eljárásról szóló valósághű és hiteles tájékoztatás nem eredményez jóhírnévsértést, ezért az alperes a felperes személyhez fűződő jogát nem sértette meg.

Helytállóan hivatkozott arra a felülvizsgálati kérelem, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozatait, az azokban megfogalmazott érveket figyelembe kell venni. Azonban a felperes által megjelölt ítéletek a perbeli esettől eltérő tényállás mellett születtek, ugyanis ezekben az ügyekben sérelmezett kijelentésekkel a kérelmezők bűnösségét egyértelműen kinyilvánították, míg a fentiekben kifejtettek alapján jelen esetben ez nem történt meg, így a hivatkozott határozatok ezen okból nem voltak irányadóak.

Téves tehát a felülvizsgálati kérelem álláspontja, miszerint az alperes közléseivel megsértette a felperes személyhez fűződő jogát, az ártatlanság vélelmét.

Közigazgatási ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Kiadja: A Kúria Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Jogi Iroda

Felelős szerkesztő: Dr. Pomeisl András József

Szerkesztőbizottság: Dr. Kovács András, Dr. Molnár Gábor, Dr. Osztovits András

Munkatárs: Dr. Kiss Nikolett Zsuzsanna, Dr. Tancsik Annamária

Figyelem! A jelen hírlevélben közölt anyagok nem tekinthetők a Kúria hivatalos állásfoglalásának, hivatalos fordításnak illetve hivatalos közlésnek, csupán a tájékoztatást és figyelemfelkeltést célozzák, ezért azokra jogokat alapítani nem lehet.